

NEDELJA, 7. JUNIJA. POČASTITEV OSVOBODITELJA ARGENTINE IN SLOVENSKIH MUČENCEV NA PLAZI SAN MARTIN V BUENOS AIRESU.
Foto: Marko Vombergar

BUENOS AIRES
JULIJ
LETO 65

duhovno
življenje

6
+++
1998

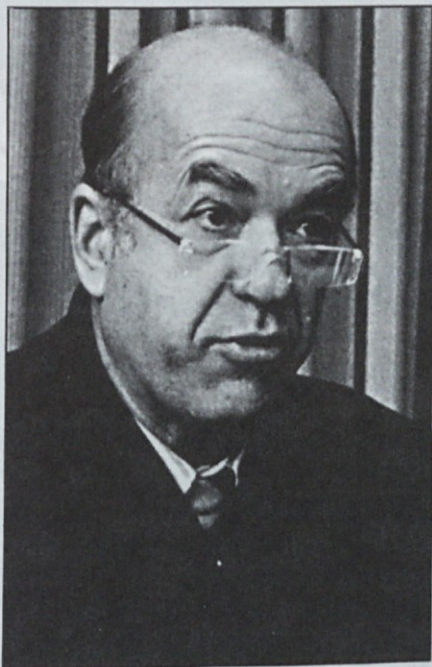
Zgoraj: Zlata maša superiorja Janeza Petka CM v nedeljo, 9. novembra 1997, v cerkvi Marije Kraljice v Slovenski vasi.

Spodaj: 24. maja 1998. Žegnanje pri Mariji Pomagaj in poimenovanje Slovenske hiše po mons. Antonu Oreharju.

Vzgoja otrok in staršev

JURE VOMBERGAR

Starši, ki imamo otroke in jih vzgajamo, se istočasno vzgajamo tudi sami. Isto morejo reči učitelji in drugi vzgojitelji. Karkoli od otrok zahtevamo ali prepovedujemo, nas prisili, da pomislimo, če je to prav ali ne, da iščemo racionalne razloge, argumente, s katerimi upravičimo svoje zahteve oz. prepovedi. Vsaj tako naj bi bilo, da ne ukrepamo kar tako brez premisleka, iz kaprice ali iz togote. Kar priznajmo, velikokrat tako počnemo.

Nihče se ne rodi vzgojen: to je proces, ki traja vse življenje. Človek se rodi z geni in z goni. To ni besedna igra. Geni so dedne zasnove v kromosomih; so nosilci dednih lastnosti, fizičnih, umskih in psihičnih, ki smo jih podedovali od naših prednikov in nas pogogujejo, ne pa vnaprej določajo, kot trdijo materialisti. Nagoni so prirojena nagnjenja, teženja, katere kot bitja, ki imamo svobodno voljo, tudi lahko urejamo oz. usmerjamo. Vzgoja obstoji v tem, da ta naravna nagnjenja prav usmerjamo, urejamo, uravnovešamo, eventuelno sublimiramo (se pravi, da nagnjenja nižjega reda skušamo spremeniti v udejstvovanja višjega reda: n. pr. da usmerjamo energije, ki jih vsebuje jezljivost ali spolni nagon-libido, v športno udejstvovanje ali v intelektualno delo: znanost, filozofijo, umetnost, itd.), ne pa zatiramo, kot so morda kdaj menili, da je potrebno. Kako se razporejajo ti geni od matere in očeta in od prednikov kaj vem kolikih generacij, bo najbrž vedno skrivnost. Kot oče osmih otrok ugotavljam, da je vsak „drugačen“. Ko se s sorodniki ali družinskimi prijatelji pogovarjam o njih, mi rečejo: ta je cel Vombregar, ta pa Debeljak, oni je izrezan Remec ali Benkovič; dokler so še živeli moji in ženini starši, so vedeli povedati tudi kaj o Debevcih, o Cankarjih, Hafnerjih, Svetlinih in Ogrincih, do kamor je pač mogel seči družinski zgodovinski spomin. Vse to glede dednosti bo verjetno raziskovala znanost tretjega tisočletja. Vsekakor pa vzgoja temelji na danostih, s katerimi smo se rodili.

Vendar problem je danes ta, da niso vsi prepričani, da je vzgoja sploh upravičena, priporočljiva, umestna,

oportuna. Tisti, ki oporekajo krščanskemu gledanju na svet in človeka, imajo v svojih rokah najbolj pomembna obveščevalna sredstva ter vnašajo zmedo med ljudi, tudi med katoličane. Ko govorim o vzgoji, ne govorim o katerikoli vzgoji, ampak o tisti, ki izhaja iz naše vere, iz Svetega pisma stare in nove zaveze, iz pojmovanja človeka, kakor je zapaden v učenju katoliške Cerkve. Zato je prav, da na kratko povzamemo tiste resnice naše vere, ki imajo dalekosežne posledice prav v vzgoji.

Dovolil si bom opozoriti na nekaj teh osnov: 1) Bog je ustvaril človeka po svoji podobi in sličnosti. Ustvaril ga je dobrega, kot vse drugo, kar je ustvaril. Ustvaril je moža in ženo, ustvaril ju je svobodna, da sta se mogla odločati za dobro ali slabo. To more le človek, živali ne. One se ne odločajo, obnašajo se le po nagonih, kot so jim zapisani v genih. In to od rojstva do smrti; ne potrebujejo nobene vzgoje. 2) Prva človeka sta dano svobodo zlorabila, se Bogu uprla in ta njun greh je zaznamoval vse človeštvo. To imenujemo izvirni greh. Vsak človek je ranjen po izvirnem grehu in nagnjen k slabemu, je grešnik že po naravi. More

se pa grehu upreti s pomočjo božje milosti, katero lahko izprosi z molitvijo, življenjem po veri, s prejetjem zakramentov, z dobrimi deli. 3) Bog je v svoje stvarstvo položil neki red, ki ga lahko prepoznamo. V kolikor ta red velja za obnašanje ljudi, je imel za potrebno, da posebej jasno določi, kaj moramo in česa ne smemo. Dal nam je 10 zapovedi, ki veljajo za vse ljudi vseh časov. Vsak odrasel človek, telesno in duševno zdrav, jih more razumeti, sprejeti in po njih živeti. Kot je veljalo za neuke izraelske pastirje pred 4000 leti, velja za doktorje znanosti ob koncu XX. stoletja. 4) Bog od nas pričakuje, da njegove zapovedi sprejmemo svobodno, ne prisiljeno, iz ljubezni do njega, ki je naš dobri oče. Pričakuje pa tudi, da jih sprejmemo v vsej polnosti, da nas zavezujejo vedno in povsod, totalno. V tem smislu lahko rečemo, da je naša vera totalitarna. Čisto nekaj drugega so totalitarne ideologije in režimi, ki ljudi silijo, da se jim uklonijo in sprejmejo njihov red, ki so si ga oni sami izmislili.

Zdelo se mi je potrebno posebej opozoriti na te osnove, kajti vzgoja oz. nevzgoja, ki se propagira iz TV, iz revij in časopisov, pa iz strokovnih knjig, večinoma izhaja iz drugačnih, največkrat nasprotnih osnov. Za ljudi, ki Boga ne priznajo ali ne poznajo, je človek samo najvišje razvita žival, žival z razumom; rodi se „dobra“, v svojih genih ima že vse določeno, ne potrebuje nobene „vzgoje“. Zato tudi oni neradi govorijo o vzgoji, češ da dela silo naravnemu razvoju in povzroča otroku travme, ampak govorijo rajši o urjenju, dresiranju za opravljanje družbi „koristnih“ opravil. Bogupodobnost njim nič ne pomeni, zato tudi beseda „svoboda“ njim ne pomeni **možnosti delati dobro**, ampak delati karkoli. Zanje govoriti o dobrem in zlem nima smisla, kot nima smisla govoriti o vrednotah, ki imajo načelno vrednost. Ne priznavajo svobodne volje, zato tudi ne zaslug in krivde. Ne priznavajo naravnega reda, ki je božji red. Kar pa se tiče reda, ki naj bi urejeval odnose med ljudmi, priznavajo in upoštevajo le državne zakone (ustavo), prometne

norme, davčne predpise, ipd., se pravi, tiste norme, v katere ljudje privolijo z večino, bodisi z odločitvami svojih predstavnikov v parlamentu ali z glasovanjem na plebiscitu. To je seveda čisto druga filozofija življenja, čisto drugačen pogled na svet kot je krščanski.

Kako si pravzaprav ti ljudje predstavljajo svet, človeka, njegovo življenje v družbi in v zvezi s tem otroka? Zdi se mi važno to poznanje, kajti ti ljudje nas večinoma obkrožajo, nam dopovedujejo stvari, za katere čutimo, da niso v skladu z našo vero in nas (kristjane) begajo. Ampak to ni téma tega članka.

Nadaljujem z izvajanjem posledic tistih osnov, ki jih sprejemamo kot smernice našega življenja. Naši otroci, kot vsi ljudje, ranjeni po izvirnem grehu, niso torej nobeni angelčki. Otroci so po naravi egoisti; požrešni, nevoščljivi in ljubosumni, nasilni in kruti. Če jih že od malega ne vzgajamo in jim dajemo vedeti, kaj je prav in kaj ne, in jih pustimo, da jih vzgaja cesta ali TV, lahko doživimo, kar je v teh časih skoraj vsak dan v časopisih, ko bremo, da so majhni otroci koga mučili in ubili.

Ne morem trditi, da se otroci zavedajo v vsej polnosti teže svojih dejanj in zato tudi niso povsem krivi. Krivi so starši, ki jih niso (prav) vzgojili.

Moremo razlikovati med mehanično vzgojo (ali urjenjem) in pa vzgojo k vrednotam. Prva naj otroka privadi na vrsto **dobrih navad** (buenos hábitos), ki mu bodo kasneje služile kot vsakodnevna navajenost (rutina), mu pomagale preboleti eventualne kasnejše življenjske krize: osebna higijena, navajenost zgodnjega vstajanja, spoštovanje točnosti urnikov, da otrok je vse, kar se mu prinese na mizo; pa tudi take verskega značaja, kot molitev zjutraj in zvečer, pred jedjo, ipd. Istčasno pa je seveda treba paziti, da se ne razvijejo **razvade** ali, kar je še hujše, **zasvojenosti**, ki bi mu kasneje, odraslemu, grenile življenje. Take vrste urjenje se more uporabljati tudi pri živalih (pogojni refleksi-Pavlov).

V tem ni razlike z ateisti. Razlika nastane, ko gre za vzgojo k vrednotam, ki jih kot take priznavamo kristjani: poštenost, resnicoljubnost, zvesto-

ba, držanje dane besede. (Tega verjetno ne dobimo z geni). Pri tem se mi pa zdi zelo važno poudariti potrebo **dosedelnosti** med govorjenjem oz. učenjem in življenjem vzgojiteljev-staršev, med zahtevami in **vztrajanjem** pri izpolnitvi zahtev in pa v tem, da oba od staršev **v važnih stvareh enako mislita** in govorita. Otrok vedno gleda, kaj delajo starši, in jih posnema: vidi, kaj je v resnici za starše vrednota in kaj je le v besedah.

Za nas kristjane so vrednote človeško življenje od spočetja do smrti, osebno dostojanstvo, družina. Te vrednote niso zastoj; zanje je treba marsikaj žrtvovati in se marsičemu odpovedati. O vzgoji k odpovedi se danes ne govori več. Morda se je s tem včasih pretiravalo? Ne vem; vsekakor sem prepričan, da je treba vzgajati k pravi meri v vsem, kar otrok dela: pri jedi, gledanju TV, igranju, spanju, itd.

Naslednja stvar, ki se mi zdi važna, je princip, ki ga učijo vse religije in ki velja za sožitje v družbi: **naj nihče ne stori drugemu, kar ne želi, da drug njemu stori**. To moramo vcepiti že majhnemu otroku, ko še ne razume, zakaj je nekaj „prav“. Velja za razmer-

je do soljudi, pa tudi za razmerje do narave, do živali.

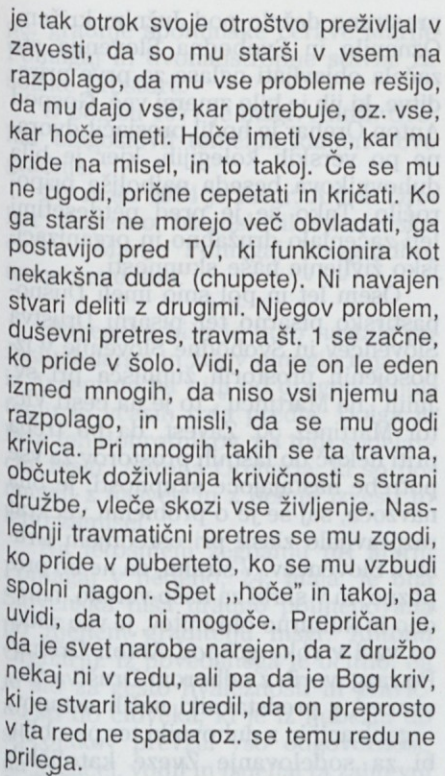
V življenju sem velikokrat opazil, koliko je pravzaprav ljudi, ki se tega principa ne samo ne držijo, ampak so celo preseščeni, če jim kdo to oponese. oz. očita. Pa ne, da bi bili hudobni ali ciniki (češ, jaz delam, kar hočem, kar mi je všeč in kar mi koristi), prišel sem do zaključka, da gre za neke vrste čudaštvo, kajti poznam jih kot katoličane, srčno dobre ljudi, celo idealiste. Ampak nekako jim ne gre v glavo, da neki principi veljajo za vse, tudi zanje. Hitro obrnejo pogovor v drugo smer.

Tako čudaštvo jim ne dovoli, da bi se postavili na stališče drugega, da bi skušali sebe videti z očmi drugega. To ni nemogoče. Potrebno je, da se človek tega privadi že iz mladih let. Tudi to je stvar vzgoje in starši moramo biti pozorni na pojave čudaštva pri svojih otrocih, saj če jih pravočasno opazimo, se najbrž da nevtralizirati ali preusmeriti.

Včasih imam občutek, da je čudaštvo genetično pogojeno, da je v možganih takega člove-

ka neke vrste črna luknja, ki vsrka vase vse tisto, kar takemu človeku ne godi. Zelo dobro namreč ve, kaj je prav, a to velja za druge. Včasih je prav mučno ali pa smešno poslušati, recimo, kako mamo, ki ogorčeno kritizira obnašanje otroka svoje prijateljice, ne vidi pa, da ima sama v družini še hujši primer. Menim, da gre v teh primerih za neke vrste duševno prizadetost, zato se takega človeka niti ne more obsojati, ker je v tem oziru in samo v tem pač neprišteven. Drugače so pa tovrstni čudaki nadpovprečno inteligentni. Govorim več o tem, ker opažam, da je med nami Slovenci zelo razširjeno, ne vem pa zakaj. Kot sem bral, je menda največ čudakov med Angleži. Morda je Kristus mislil na take, ko je prosil Očeta: „Oprosti jim, saj ne vedo, kaj delajo.“

Opazil sem to čudaštvo med ljudmi, ki so poslovno zelo uspešni. Izgleda pa, da jim ta hiba (napaka, motnja) pri tej uspešnosti zelo koristi. Prav tako se vidi v politiki in sploh v javnem življenju: nezmožnost upoštevanja stališč in gledišč drugega. Opazil sem, da je zelo razširjena med ljudmi, ki so otroci-edinci v družini. Razlagam si, da

Iz zakladnice Slovenskega katoliškega shoda

- **Slovinci v Argentini smo del slovenskega naroda, zato slovenska katoliška mladina sprejema duhovno dediščino svojih staršev in slovenske skupnosti ter jo hoče obogateno predati naslednjim rodovom.** (Sklep D,1)
- **Slovenski otroci, v Argentini rojeni, naj iz ljubezni do svojega in svojih staršev slovenstva z veseljem gojijo slovenske kulturne vrednote.** (Sklep C,3)
- **Skupaj z vsemi slovenskimi rojaki prosimo Svetega Duha, naj nam utrdi spomin, da bomo mogli pričati, kar vemo, da je res; naj nam razsvetli pamet, da bomo spoznali, kar je prav, in znali razbrati znamenja časov (GS.4;1); naj nam omeči voljo, da bomo hoteli, da se bomo upali v skladu s spoznanjem živeti in delati.** (Iz Uvoda)

šovanje avtoritete, potrpljenje. Starši naj ne pričakujejo, da se bodo otroci vsega tega naučili ali privadili v šoli. Otrok, ki se sožitja z sovrstniki in drugimi ljudmi ne bo privadil v najnežnejši mladosti v družini, bo velik revež kasneje v življenju. Morda bo kasneje uvidel, da se mora spremeniti. Žal, največkrat do tega ne pride, ker to zahteva od človeka ponižnosti; priznanja, da je doslej v življenju napačno ravnal, kar pa je navadnemu modernemu človeku skoraj nepojmljivo. Rajši bo zavzel cinično distanco do vsega, kar je od nekdaj sprejeto kot dobro, lepo, resnično, pravilno, vredno, sveto, ipd. in se bo iz vsega tega norčeval.

Ob koncu bi rad opozoril na eno značilnost današnjega cinizma, ki že prizadeva kristjane v Sloveniji in bo nas v Argentini morda kasneje. Ker se „nič ne da spremeniti“, smo kristjani in katoliška Cerkev, ki kljub vsemu trdimo, da se vendar da spremeniti in to temeljito, radikalno in da nikoli ni prepozno in da je vsem dosegljivo, tarča vsesplošnega odpora in sovražnosti. In to ne samo s strani razočaranih komunistov, ki ne morejo preboleti propada svoje utopije, ampak tudi s strani liberalcev. Kdor bere dnevnike, more opaziti, s kakšno sovražnostjo nastopajo proti Cerkvi nekateri, ki sicer ne izhajajo iz mišljenja marksizma-leninizma. Recimo, bivši kandidat za predsednika Peruja, drugače pa upoštevan pisatelj, Mario Vargas Llosa. Moramo biti pripravljeni na novo preganjanje kristjanov. To, kar beremo, da se godi v Sloveniji, s podgano v Marijinem naročju, je šele začetek. Če bo šlo tako naprej po logiki razvoja in če Bog,

gospodar zgodovine, ne odloči drugače in to dopusti, nas čakajo hudi časi. „Da bo mir v Sloveniji, se bodo morale kraške jame znova napolniti,“ grozi Polonca Dobrajc, poslanka v slovenskem parlamentu. Upam, da v Argentini ne bo prišlo do česa podobnega. Prosimo Marijo v Lujanu in v San Nicolasu, da nas tega obvaruje.

Da zaključim, priporočam staršem, naj se kljub javnemu mnenju, ki se vsiljuje s časopisov, TV in revij, ne bojijo še naprej vzgajati otrok v skladu s principi katoliške Cerkve; priporočam, da se naročite na katoliške časopise in revije. V slovenščini imamo v Argentini revije *Duhovno življenje* in *Oznanilo*, iz Slovenije pa *Družino* in *Ognjišče*; v kasteljanščini imamo tednik *Cristo hoy* in *Criterion*. V njih boste starši dobili odgovore na vsa vprašanja, na katera sami ne znate odgovoriti, v dobro vas in vaših otrok.

**MOLITVENI NAMENI
APOSTOLATA MOLITVE
ZA JULIJ**

Splošni: Da bi družine vodil duh miru in zvestobe.

Misijonski: Da bi bili pastirji in verniki na Kitajskem edini v veri in cerkvenem občestvu.

Slovenski: Da bi v veselju Svetega Duha zaživali bogastvo Kristusovega evangelija v vseh razsežnostih osebnega in družbenega življenja.

je tak otrok svoje otroštvo preživel v zavesti, da so mu starši v vsem na razpolago, da mu vse probleme rešijo, da mu dajo vse, kar potrebuje, oz. vse, kar hoče imeti. Hoče imeti vse, kar mu pride na misel, in to takoj. Če se mu ne ugodí, prične cepetati in kričati. Ko ga starši ne morejo več obvladati, ga postavijo pred TV, ki funkcionira kot nekakšna dudu (chupete). Ni navajen stvari deliti z drugimi. Njegov problem, duševni pretres, travma št. 1 se začne, ko pride v šolo. Vidi, da je on le eden izmed mnogih, da niso vsi njemu na razpolago, in misli, da se mu godi krivica. Pri mnogih takih se ta travma, občutek doživljanja krivičnosti s strani družbe, vleče skozi vse življenje. Naslednji travmatični pretres se mu zgodi, ko pride v puberteto, ko se mu vzbudi spolni nagon. Spet „hoče“ in takoj, pa uvidi, da to ni mogoče. Prepričan je, da je svet narobe narejen, da z družbo nekaj ni v redu, ali pa da je Bog kriv, ki je stvari tako uredil, da on preprosto v ta red ne spada oz. se temu redu ne prilaga.

Čeprav imamo vsi ljudje podobne probleme, je duševna prizadetost zaradi njih pri takem človeku na poseben način potencirana. Iz takih ljudi so se nekoč rekrutirali revolucionarji levih in desnih ideologij, danes, ko pa je nekako splošno mnenje, da revolucije in organiziran terorizem ničesar ne uredijo, se pa novačijo ciniki, nesramneži, predrzneži, ki jim nič ni sveto, ki vse kritizirajo in spodbijajo, dvomijo in oporekajo vsemu, prezirajo vsa pravna načela, se iz vsega norčujejo, katerih geslo je končno: „La vida es una joda“. Hudo je, kadar se taki združijo v vplivno družbeno skupino.

Opazil sem, da so otroci, ki se rodijo v družinah s številnimi otroki, že od malega navajeni deliti z drugimi; doživljajo, da se svet ne vrti okoli njih; navajeni so potrpeti, prevzemati odgovornosti glede toliko malih opravkov, kot so, poskrbeti za svojo higieno, za oblačenje, prehranjevanje, učenje, pospravljanje svojih stvari; že od malega so navajeni, da pazijo na svoje stvari, da ne delajo škode. Čisto naravno, brez težav se privadijo na življenje z drugimi, s katerimi bodo morali hočeš-nočeš soživeti.

Vsi problemi, s katerimi se srečujejo učiteljice v šoli, bi se morali že veliko prej rešiti v družini: disciplina, naklonjeno razmerje in zadržanje do drugih, olikano vedenje (bonton), spo-

SLOVENSKA HIŠA

msgr.

ANTONA OREHARJA

„Slovenska hiša, ti središče vseh slovenskih si domov, šola naša, naše ognjišče in svetišče, fara in domači krov - Bog naj dá ti blagoslov! Blagoslov naj Bog ti dá: tu je Slovenija doma!”

Tako je ob blagoslovitvi prve stavbe Slovenske hiše jedrnat povzel dr. Tine Debeljak namene, za katere je bila zgrajena. Slovenska hiša, kot jo poznamo danes, je bila zgrajena v dveh etapah. Stavba, kjer je Dvorana škofa Rožmana, mala dvorana, obednica, kuhinja in pisarne, je bila blagoslovljena pred 31 leti, drugi del s cerkvijo Marije Pomagaj in poslopjem za šolo pa pred 24 leti.

+++

Begunci, ki smo prišli v Argentino v letih 1947, 48, 49 iz avstrijskih in italijanskih taborišč, smo se znašli v Buenos Airesu v nepoznanem, tujem svetu, ki je bil za nas „španska vas“. Če prideš po sili razmer v tujo deželo brez denarja in brez znanja jezika, moraš biti pripravljen na vse. V tistih prvih mesecih se je zato marsikomu

milo storilo, če je na cesti srečal rojaka..., vesel ga je bil kot lastnega brata! In kaj je za nas pomenila takrat maša „na Belgrano“! Prav letos poteka 50 let, odkar se je začela slovenska maša v salezijanski cerkvi sv. Frančiška Saleškega na cesti Belgrano sredi Buenos Airesa. Če zaradi službe nisi mogel v nedeljo k tisti maši, si se čutil prikrajšanega. Tam smo se srečavali znanci iz taborišč, si pripovedovali vesele in drugačne storije zadnjega tedna in si izmenjavali informacije, kje se kaj kupi, celo, kje je še delo ali stanovanje na voljo. Tam si zvedel, katerih slovenskih besed ne smeš rabiti na glas, ker se v Argentini grdo slišijo, in podobno. Tam ti je kdo prvič ponudil Oznanilo, Svobodno Slovenijo, ti razložil, kako prideš do „Martinca“, kjer je bila slovenska pisarna. Seveda pa smo pri tej maši na Belgrano imeli priložnost za spoved, saj špansko nobeden ni znal, poslušali slovensko pridigo, imeli ljudsko petje, pa tudi že poslušali pevski zbor Gallus. Vse to nam je lajšalo tegobe življenja v to

prostrano deželo pod Južnim križem. Oznanilo in Svobodna Slovenija sta začela objavljati oglase za prve prireditve, ki jih je bilo zmeraj več. Gospod Anton Orehar je hodil prosjačit dvorane po verskih kolegijih, kjer je bila duhovnikova beseda najboljše priporočilo. Tako se je pred petdesetimi leti začel družabno in organizacijsko življenje naše skupnosti.

Osem let in pol smo imeli Dušno-pastirsko pisarno ter pisarni Društva Slovencev in Svobodne Slovenije v izposojenih prostorih župnišča pri sv. Juliji „na Martinču“, to je na cesti Victor Martinez 50. Zavest, da bo treba priti nekoč do lastnih prostorov za vse potrebe nastajajoče skupnosti, je bila navzoča, saj se je o problemu večkrat razpravljalo zlasti pri osrednjem Društvu Slovencev. V strahu, da ne bo prepozno, in v skrbi za našo versko, narodno in kulturno ohranitev, je vso zadevo vzel v roke gospod Anton Orehar. Po razgovorih z odborom Društva Slovencev, s predstavniki naših ustanov, organizacij in z duhovniki ter po obljubi za sodelovanje Zveze katoliških mož na njihovem letnem zborovanju v Escobarju leta 1954, je zamisel predložil slovenskim dušnim pastirjem. Ti so predlog v celoti sprejeli in na cvetno nedeljo 1954 naslovili na rojake skupno povabilo, naj podprejo akcijo za nakup Slovenske hiše. Pričela se je nabiralna akcija, čeprav ljudje še lastnih domov niso imeli zgrajenih. Prispevki so prihajali in s skupnimi močmi smo si priborili slovensko središče v Argentini. Datumi, ki nas kot stopnice pripeljejo do visokega cilja - uresničenja Slovenske hiše, so naslednji:

5. julija 1954 je msgr. Anton Orehar podpisal kupno pogodbo za staro stavbo v ulici Ramón L. Falcón 4158.

14. avgusta 1956 je prenehal slovenski Victor Martínez 50 in začel živi slovenski Ramón L. Falcón 4158.

25. novembra 1956 je škof dr. Gregorij Rožman blagoslovilčasne prostore za pisarne in kapelo na Ramón Falcónu.

8. julija 1962 je msgr. Anton Orehar blagoslovil prostor, kjer naj bi zrastle prva, trinadstropna stavba.

7. maja 1967 je msgr. Anton Orehar ob veliki udeležbi rojakov blagoslovil to stavbo. Slovesni blagoslovitvi so botrovali predsedniki Slovenskih domov v Argentini in predsednik osrednjega društva Zedinjena Slovenija nekdanjega Društva Slovencev.

21. novembra 1971, na praznik Krstusa Kralja, je bil začetek druge eta

PROČELJE SLOVENSKE HIŠE MSGR. ANTONA OREHARJA

pe: gradnje spominske cerkve Marije Pomagaj in dvonadstropne stavbe za šolske prostore.

O božiču 1971 je msgr. Anton Orehar blagoslovil temeljni kamen nove gradnje.

26. maja 1974 je msgr. Anton Orehar slovesno blagoslovil spominsko cerkev Marije Pomagaj in zgradbo, namenjeno šoli.

++ +

Slovenska hiša je tako nastala po zaslugi darov in žrtev mnogih rojakov iz Argentine pa tudi od drugod. Kljub temu je včasih trda predla. Dolga je lista teh dobrotnikov, pa tudi sodelavcev msgr. Antona Oreharja, ki so pomagali z nasveti in z delom izvesti to lepo zamisel.

Na letošnjem žegnanju pri Mariji Pomagaj v nedeljo, 24. maja, je bila Slovenska hiša uradno poimenovana po njenem graditelju msgr. Antonu Oreharju. Iz povedanega je očitno, da je šlo za gesto hvaležnosti in pravičnosti do človeka, ki je iz ljubezni do so-rojakov prevzel vso odgovornost, da je začel, vodil in izpeljal ta zahtevni načrt.

Slovenska hiša že lep čas služi namenom, za katere je bila zgrajena. Od vseh nas pa je odvisno, koliko desetletij jim bo še služila.

Slovesnost poimenovanja

Praznovanje žegnanja pri Mariji Pomagaj se je začelo s slovesno sveto mašo v spominski cerkvi Marije Pomagaj ob 11,30. Cerkev sta okusno okrasila s cvetjem in zelenjem Ivan Rode in Jernej Štefe, svetišče pa popolnoma napolnili rojaki iz vseh predelov Velikega Buenos Airesa. Zvoki zvonjenja po zvočnikih so naznanjali slovesno bogoslužje. Za križem, ministranti in narodnimi nošami so se v spreved uvrstili duhovniki. Somaševanje je vodil msgr. Jože Škerbec, delegat za Slovensko dušno pastirstvo v Argentini. Z njim so somaševali prelat dr. Mirko Gogala, prelat Jože Guštin, Janez Petek CM, Franci Šenk, Martin Štuhec SDB in Danijel Vrečar SDB. Mašni napovedovalec je bil Marjan Jože Loboda, berili sta brala ga. Pavlina Dobovšek in dr. Marko Kremžar, mašne darove pa prinesla Jernej Štefe in ga. Marjetka Selan. Med mašo je ubrano pel pevski zbor iz San Martina pod vodstvom prof. Lučke Marinček Kastelic. Mašni nagovor je imel delegat Škerbec, ki je na kratko povzel zgodovino gradnje cerkve in Slovenske hiše.

Po maši je bilo poimenovanje na

dvorišču ob spomeniku msgr. Oreharja, ki ga je pred leti izdelal kipar France Ahčin. Spored je tudi tu napovedoval Marjan Jože Loboda. Prof. Tine Vivod je spregovoril o mons. Oreharju, arh. Jure Vombergar je recitiral poetični tekst „Zdomski duhovnik“, ki ga je napisal pesnik France Papež v spomin mons. Oreharju, msgr. Škerbec je zmolil blagoslovno besedilo: „Slovensko hišo, ki jo je s sodelovanjem številnih sodelavcev in dobrotnikov gradil od leta 1954 do leta 1974 delegat za Slovensko dušno pastirstvo v Argentini kot duhovno, kulturno in organizacijsko središče naših osrednjih ustanov, poimenujemo danes po njem. Tako bomo to naše osrednje središče v Argentini odslej imenovali „Slovenska hiša monsijnorja Antona Oreharja“ iz globoke hvaležnosti in spoštovanja do njega in z željo in upanjem, da bo še dolgo v prihodnosti služila za namene, za katere jo je zgradil naš dolgoletni duhovni voditelj mons. Orehar. - Molimo: Gospod, vse-mogočni Bog, prosimo te, razgrni svoje varstvo na Slovensko hišo in jo spremljaj s svojim blagoslovom, da bo ob spominu na njenega graditelja mons. Oreharja vedno služila duhovnim, kulturnim, šolskim in drugim prireditvam naših ljudi in naše slovenske skupnosti, ki naj se tukaj zbirajo v medsebojnem razumevanju,

spoštovanju in dobrohotnosti. Vse to te prosimo na priprošnjo Marije Pomagaj. Po Kristusu, našem Gospodu.”

Prof. Tine Vivod je v svojem govoru poudaril:

„Za zidanje Slovenske hiše se je mons. Orehar odločil, ker se mu je zdelo nujno potrebno, da nekdo začne graditi v Argentini trdne temelje slovenskemu središču, ki bo versko, kulturno in socialno središče s slovensko cerkvijo, z domom za slovenske organizacije in šolsko stavbo.

Od julija 1954 do maja 1974 je nastala Slovenska hiša po zaslugi darov in žrtev mnogih rojakov. Dolga je tudi vrsta sodelavcev msgr. Oreharja, ki so pomagali z nasveti in delom zgraditi Slovensko hišo in spominsko cerkev Marije Pomagaj. Tako je bil postavljen spomenik hvaležnosti Bogu in Mariji za rešitev življenja in vere beguncev in spomenik vsem žrtvam revolucije in vojne. O tem govorita obe spominski plošči.

Ob svoji zlati maši l. 1984 je prejel številna priznanja, sam pa je dejal: „Hvaležen sem Kristusu Jezusu, da me je postavil v službo (1 Tim 1,12) in dal v njej dočakati 50 let.”

Ob njegovi smrti dve leti pozneje je vsa slovenska skupnost izražala globoko hvaležnost in priznanje za njegovo očetovsko skrb, za lik zglednega duhovnika in pokončnega Slovenca.

Danes pa smo se zbrali, da mu

POGLED OB VSTOPU NA DVORIŠČE SLOVENSKE HIŠE

ponovno priznamo pomen njegovega življenjskega dela in se mu zahvalimo.

Leta 1975 nam je govoril, da se „le preko skupnosti ohranjamo in rešujemo“. Bil nam je oče, vodja in opora v izjemni državi in v izjemnih razmerah.

Delo, ki ga je opravil s sodelavci - znanimi in neznanimi - je imelo svoj začetek doma, se je nadaljevalo v taboriščih in doživelo najvišjo stopnjo v Argentini. Ni slučaj, da slovensko skupnost v Argentini štejejo mnogi za zgled, ker sloni na ramah voditeljev po Oreharjevem zgledu.

Izkažimo čast našim očakom!

Baragi, Slomšku, Rožmanu in današnjemu slavljencu.

Zahvalimo se Bogu vsemogočnemu, da nam jih je dal!

Zgodovina njihovega življenja je zgodovina njihove ljubezni.”

Mezzosopranistka Ani Rode je nato ob orgelski spremljavi prof. Ivana Vombergarja zapela Griesbacherjevo pesem Pri Mariji, vsi navzoči pa so povzeli pesem Marija skoz življenje. Obred je potekel v pietetnem in svečanem občutju vseh navzočih.

Celotne slavnosti, v cerkvi, na dvorišču in nato v dvorani, so se poleg drugih rojakov in prijateljev udeležili: opolnomočeni minister veleposlaništva Republike Slovenije v Argentini Tomaž Kunstelj; predsednik Katoliške akcije cont. Milan Magister; predsedniki krajevnih domov: Franci Schiffrer (Pristava), Franci Korošec (Carapachay), ga. Mici Malavašič Casullo (Naš dom), Marjan Jože Loboda (Slomškov dom), Andrej Peršuh (San Martin), Sil-

vio Paulin in Rudolf Živec (Triglav) in ustanov ter organizacij: ga. Pavlina Dobovšek (Zveza Slovenskih mater in žena), arh. Marjan Eiletz (Slovenska kulturna akcija), Irena žužek (SDO in SFZ), Maks Borštnik (Slovensko gledališče Buenos Aires), France Rant (Počitniški dom dr. R. Hanželiča), prof. Neda Vesel Dolenc (Srednješolski tečaj ravn. M. Bajuka), Marjana Batagelj (Jegličeva šola v Slovenski hiši), Stane Snoj (sourednik Duhovnega življenja in urednik Božjih stezic), Tine Debeljak (urednik Svobodne Slovenije), ga. Andrejka Selan Vombergar (Mladinski zbor San Justo), Jernej Štefe (odbor Slovenske hiše), Lojze Sedej (Vincencijeva konferenca), France Bidovec (pomočnik Slovenske hiše), ga. Dragica Mizerit (verska skupnost na Paternalu), slovenski dušni pastirji in drugi.

Slavnostno kosilo je bilo v Dvorani škofa Rožmana. Njegov kip pred dvorano je okrasil Jernej Štefe, dvorano pa uredili France Bidovec, Tone Kastelic, Franc Jerovšek, Stane Snoj, Nace Grohar in Jernej Štefe. Pripravo kosila in streženje so prevzele članice ZSMŽ in nekatere druge gospe in gospodične pod vodstvom gospe Marte Jeločnik. Ob pogrnjenih mizah po vsej dvorani so posedli gostje, ki so ob dobri postrežbi in v prijateljski družbi preživeli dve lepi uri. Ob 15. so bile v cerkvi Marije Pomagaj pete litanije Matere božje. Po končanem slavlju so se rojaki razhajali na svoje domove z zavestjo in občutjem, da so bili udeleženi lepe slovesnosti na čast Marije Pomagaj in v spomin msgr. Antona

Oreharja.

V Svobodni Sloveniji je njen urednik Tine Debeljak ml. zapisal:

Slovenska hiša - naše središče

V nedeljo, 24. maja smo Slovenci v Argentini praznovali žegnanje v Slovenski cerkvi Marije Pomagaj v Slovenski hiši. Že to je samo po sebi praznik vse slovenske verske skupnosti kakor tudi narodnega pomena, saj je v tej cerkvi naše versko središče. A letos je slavje bilo globlje: Slovenska hiša je bila poimenovana po svojem graditelju in voditelju naše verske skupnosti v Argentini msgr. Antonu Oreharju.

O tej slovesnosti bomo natančneje pisali prihodnjič, danes bi rad pregledal le važnost slovenskega središča.

Najprej je sicer treba omeniti, da to središče ni zraslo med strnjeno niti gosto naseljenimi rojaki, celo okoli njega skoro ni Slovencev. A je zraslo sredi mesta v precej osrednjem položaju, tako da je nekako res v geografskem središču rojakov, raztresenih po okoliških predmestjih: San Justo, Ramos Mejia, Lanus, San Martin, Morón, Carapachay.

Tam so nastala njihova okrajna središča, ki imajo svoje naloge. Ta so res vsakodnevna, življenjska zbirališča okoličanov, tam se odvija lokalno kulturno, športno in organizacijsko življenje.

Slovenska hiša, ki je nastala že pred desetletji kot prvo naše središče v Buenos Airesu, pa ima drugačne naloge. Tam je naše versko, politično, organizacijsko, kulturno središče, tam je nekako duša naše skupnosti, odkoder tečejo žile v posamezne prosvetne donove, ob velikih slovesnostih se tam stekajo vse poti iz predmestij. Tam je sedež naših osrednjih organizacij, tam se pripravlja tudi naš tednik, ki zahaja v slovenske domove v širni Argentini in tudi čez ocean.

Danes imamo sicer še veleposlaništvo, ki predstavlja matično Slovenijo. A Slovenska hiša je ostala kot notranji izraz naše povezanosti in organiziranosti, simbol naše skupne usode, preteklosti in prihodnosti.

V prvih letih, ko so se ustanovljali okrajni domovi, je bilo nekaj nesporazumov, nekaj poskusov centraliziranja, po drugi strani pa so tudi drugi skušali uresničiti centrifugalne težnje. A sčasoma je postalo jasno, da je v nekem realnem ali organizacijskem telesu potrebno oboje, srce in udje, notranjost in zunanost, sreda in okolje. Vsak ima svoje potrebe, svoje dolžnosti, svoje metode, svoje poslanstvo.

Osrednje organizacije, ki imajo tam

Spominska cerkev Marije Pomagaj z dvorišča

DUH RESNICE, KI OŽIVLJA

FRANC RODE, nadškof in metropolit

„Za vas je bolje, da grem, kajti če ne grem, Tolažnik ne bo prišel k vam, če pa odidem, vam ga bom poslal“ (Jn 16,7).

S temi besedami Jezus nakazuje, da se Božji načrt odrešenja dokončno uresniči in dopolni z darom Svetega Duha. Brez prihoda Svetega Duha bi bilo človekovo odrešenje nedovršeno.

Brez dejavne navzočnosti Svetega Duha bi bilo časovna razdalja dveh tisočletij, ki nas loči od Jezusa, kot nepremostljiva zev, kot nepovratna preteklost. Jezus bi bil zgolj sijajen vzor iz oddaljenih stoletij, kot Sokrates ali Buda. Ne bi bil Živi; v nas in za nas. V Svetem Duhu pa Jezus postaja naš sodobnik. Njegovo delo odrešenja se med nami in v nas dogaja tudi danes, prav ta hip. On je „Duh resnice“, ki s svojo ljubeznijo oživlja in napolnjuje zgodovinska obdobja vseh krščanskih rodov.

Brez Duha ne bi bilo resnične vere. Resnična vera ni nekaj zgolj tradicionalnega, še manj je to zgolj zunanja formalna pripadnost Cerkvi, ki jo kristjan živi iz lenobe ali iz nasilja, ki si ga dela, ne da bi vedel, zakaj. Resnična, živa vera se lahko poraja samo iz notranje moči Svetega Duha. Tudi udeležba pri bogoslužju kot zgolj zunanja oblika izpolnjevanja dolžnosti še ni pravo krščansko življenje. Zunanje stvari, tudi velike in svete, so lahko prazne, če v njih ni iskre življenja, ki jo zaneti Gospodov Duh. Zavedi so del krščanskega življenja. Toda če njihova izpolnjevanja ne motivirajo resnična ljubezen, prava svo-

svoj sedež, so temelj, na katerem raste naša skupnost kot enota v različnosti.

Veseli smo, da je ta simbol naše organizirane skupnosti dobil svoje ime, in sicer ime po njem, ki je spoznal potrebo po središču in tudi znal to idejo uresničiti, ki je imel moč in sposobnost ter zaupanje vseh, ki so to idejo utelesili. Msgr. Anton Orehar je bil ta idejni in materialni realizator. Zato je prav, da nosi naša Slovenska hiša ime po njem:

**SLOVENSKA HIŠA
MSGR. ANTONA OREHARJA.**

boda Božjih otrok in živi Duh, ostane to le izpolnjevanje bremen, ki utruja; truplo brez duha, čeprav je navzven videti neoporečno.

Sveti Duh je tisti, ki stori, da Jezus ostaja večno Živi in Sodobni. On nam daje milost žive vere, on vžiga v naših srcih ogenj ljubezni, da veselo in svobodno odgovarjamo na Gospodove zahteve. Zato ga bogoslužje imenuje „dar Boga najvišjega, živi vir, ogenj, duhovno maziljenje“. Zato je Sveti

Duh radost in tolažba verujočega srca, gotovost o Božji zvestobi na poti skozi temno globel življenja.

Cerkev, skupnost Jezusovih učencev, se zaveda, da se je je prav na začetku njenega obstoja dotaknil Sveti Duh, in ta mladostna sila jo oživlja skozi stoletja. To, kar velja za Cerkev, velja za vsakega kristjana. Sveti Duh se nas je dotaknil v globinah našega bitja, odkar smo povezani z njim po krstu in birmi.

Zgodi se, da mladostna sila Duha v Cerkvi tu in tam zakrni. Nema-lokrat kristjani celo pozabimo nanjo. Vendar je vselej navzoča tako v Cerkvi, kot v vsakem kristjanu. Zato moramo vedno znova prositi za ta dar, ki nam je že dan. Prositi, da se nas dotakne z vedno novo svežino, da iz nas in Cerkve naredi pristno, živo, mladostno, drzno občestvo Jezusovih učencev. Prosimo to posebej v tem letu, posvečenem Svetemu Duhu, v misli na slovensko sinodo, da bi bila kot novo, obilno izlitje moči, kot nove binkošti, ki naj spremenijo obličje slovenske zemlje.

NOVOMAŠNIKI V SLOVENIJI V LETU 1998

Na praznik svetih apostolov Petra in Pavla, 29. junija, je bilo posvečenih 22 slovenskih novomašnikov.

Iz koprške škofije: Pavel Kodelja iz župnije Deskle in Vasjan Kecojevič iz župnije Sežana.

Iz ljubljanske nadškofije: Janez Bernot (Brdo), Jože Gregorič (Dolnji Logatec), Igor Krašna (Predoslje), Gregor Kunej (Brezovica pri Ljubljani), Damjan Štih (Hinje), Mitja Štirn (Brdo) in Boris Žerovnik (Kamnik).

Iz mariborske škofije: Janko Babič (Slovenska Bistrica), Matej Jakopič (Vošnjik), Anton Kmet (Dornava), Simon Potnik (Radlje ob Dravi), Dušan Todorovič (Poljane), Davorin Vreča (Gornja Radgona).

Iz redovnih skupnosti: benediktinec fr. Timotheus (Stojan) Jurič OSB (Hoče), minorit p. Andrej Feguš (Struttgart, Nemčija), frančiškan fr. Peter Vrabec (Ljubljana), fr. Krizostom Komar (Rečica ob

Savinji), fr. Michel Kuren (Brežice), salezijanec Tone Dolgan (Rakovnik) in Marjan Lamovšek (Šentrupert na Dolenjskem).

PREBIVALSTVO SLOVENSКИH ŠKOFIJ 31.12.1997

Statistični urad Republike Slovenije je 28. aprila 1998 objavil število prebivalstva na dan 31.12.97. V podatke so zajeti državljani RS brez tistih, ki začasno bivajo v tujini, tuji državljani s stalnim ali začasnim bivanjem v Sloveniji. Iz tega so povzela Sporočila slovenskih škofij število prebivalcev po škofijah takole: Koper 257.403 (12,97%) - Ljubljana 886.650 (44,67%) - Maribor 840.870 (42,36%) - Slovenija 1.984.023 (100%).

Svetniki nas uče živeti

Sv. Tomaž, apostol 3. julij

O „nevernem“ apostolu Tomažu proroča prastavo izročilo, da je deloval v Indiji in prestal mučeniško smrt za Kristusa v Madrasu v Južni Indiji. Naj nas on, ki je po dvomih izpovedal vero, da je Jezus Gospod in Bog, vodi iz dvomov k trdni veri, da bomo tudi mi priznavali Jezusa za našega Gospoda.

Sv. Ciril in Metod 5. julij

Sveta Ciril in Metod, brata po krvi in veri, rojena v Solunu, v današnji Grčiji v začetku 9. stoletja, sta oznanjala vero med panonskimi in moravskimi Slovani. Napisala sta slovansko abecedo in prevedla v ta jezik Sveto pismo in latinsko bogoslužje, da bi slovanskim narodom odprla bogat zaklad božje besede in zakramentov. Pri oznanjevanju sta naletela na vsakovrstne težave. Papež Hadrijan II. je sprejel njuno delo in potrdil rabo slovanskega jezika v bogoslužju. Ciril je umrl 14. februarja 869 v Rimu, Metod pa je postal panonski nadškof. Papež Janez Pavel II. ju je z apostolskim pismom *Egregie virtutis* 31. decembra 1980 skupaj s svetim opatom Benediktom imenoval zavetnika Evrope.

Sveta Marija Goretti, devica in mučenka 6. julij

Sv. Marija Goretti (1890-1902) je v

Sv. Ciril in Metod

zgodnji mladosti 6. julija 1902 umrla pod nožem 18-letnega mladostnika, ko se mu ni hotela predati. Naj nam bo vzornica in priprošnjica za čistost srca.

Sveti Benedikt, opat 11. julij

Sveti Benedikt (ok. 480-547) je oče zahodnega menišтва. Po obdobju, ki ga je preživel v samoti, je sestavil redovno pravilo. V njem je povzel izročilo vzhodnega menišтва in ga prilagodil modrosti in razsodnosti zahodnega sveta. S tem je odprl pot novi evropski kulturi po propadu rimske civilizacije. V tej šoli služenja Bogu veljajo določena pravila in način življenja: branje, razmišljanje v luči božje besede, bogoslužne hvalnice, skratka - molitev se menjuje z delom in medsebojno pomočjo ter bratskim služenjem.

Z Benediktovim delom so na evropski celini zaživela središča molitve in kulture, človeškega napredka, gostoljublja do ubogih in romarjev. Papež Pavel VI. ga je 1964 proglasil za zavetnika Evrope. - Prosimo ga za svobodno srce, ki ne bi dalo ničemur prednosti pred Kristusovo ljubeznijo in bi prineslo v življenje evangeljsko veselje.

Sv. Mohor, škof, in Fortunat, diakon, mučenca 12. julij

Sv. Mohor in Fortunat (+ ok. 303) sta prestala mučeništvo za Kristusa v Sirmiji (Sremski Mitrovici). Njune ostanke so med preseljevanjem narodov prinesli v Oglej, odkoder se je njuno češčenje razširilo tudi v Slovenijo. Pod njunim zavetjem je hotel škof Slomšek dati našemu ljudstvu čim več dobrih knjig.

Sv. Jakob, apostol 25. julij

Sveti apostol Jakob Starejši, brat apostola Janeza, iz Betsajde ob Generareškem jezeru, je prvi od apostolov dal življenje za Kristusa, kot poročajo Apostolska dela, namreč o veliki noči leta 44. Njegovo telo častijo od 7. stoletja dalje v Composteli na Španskem, kamor so romali tudi naši predniki.

Sv. Joahim in Ana, starši Device Marije 26. julij

Sv. Benedikt

Oče in mati Device Marije, sta se imenovala Joahim in Ana, kot pravijo stara izročila. Njuno češčenje, zlasti sv. Ane kot vzornice krščanskih mater, se je posebno razširilo v zgodnjem srednjem veku.

Sv. Ignacij Lojolski, duhovnik, ustanovitelj jezuitov 31. julij

Sv. Ignacij Lojolski (1491-1556) je bil v vojni ranjen, kar ga je privedlo k notranji poglobitvi. V samotni Manresi je napisal znamenita premišljevanja za duhovne vaje. V Parizu je leta 1534 ustanovil Družbo Jezusovo, jezuite, v posebno oporo papežem pri obnovi Cerkve, zlasti med izobraženci.

Bežati pred križem, se pravi, leteti podenj, da te stre. Prosimi je treba ljubezni do križev, tedaj postanejo križi lahki.
(sv. Janez Vianney).

SIN ČLOVEKOV

ALOJZ REBULA

Kako je s kulturo pri Kristusu? Glede na to, v kakšnem obsegu in do kakšnih podrobnosti navaja Staro zavezo, ki je bila Judom ne samó sveta, ampak tudi narodna knjiga, je treba reči, da je bila Kristusova kultura - pač v okolju, v katerem je živel - izredna.

Prav tako je tudi jasno, da kultura še daleč ni na vrhu njegove vrednostne lestvice. Pri človeku ga ne zanima njegova kultura, ampak samó njegova sprejemljivost za resnico. Na pismouke, torej na kulturnike svojega časa, zvrne ploščo pobeljenih grobov.

In ni dvoma, kaj bi sodil o kakršni koli kulturi - od znanosti do umetnosti in filozofije -, ki ne izhaja iz ljubezni do resnice.

Je bil Kristus to, čemur se reče angažiran človek?

Ovisno je od tega, kako ta izraz pojmuje. V pomenu, ki ga tej besedi daje na primer Sartre, Kristus ni bil angažiran človek. Z vzvišeno ravnodušnostjo je rimskemu cesarstvu pustil, da je šlo svojo pot od Tiberijeve okrutnosti v Kaligulovo blaznost. Z isto ravnodušnostjo je pustil domači politiki, da je iz farizejskega taktiziranja zorela v zelotski šovinizem. Ko bi bil Kristus naš sodobnik, je gotovo, da zjutraj ne bi medlel od pričakovanja, kaj bo novega v časopisu. V tem pogledu je bil celó tako malo angažiran, da ni hotel prevzeti niti vloge razsodnika v nekem sporu zaradi dediščine.

Kristusova angažiranost pa postane totalna, kadar gre za oznanjevanje božjega kraljestva. Takrat se mu ne zdi škoda niti noči, če se je treba na primer pomeniti z dobrohotečim figovcem, ki se podnevi boji sestajanja z njim. Učenec, ki polni apetita orodjarijo okrog njega z malico, na njihovo vabljenje odgovori, da je njegova malica samó ena: izpolnjevati voljo Očeta, ki ga je poslal. In čeprav zna ceniti gospodinjsko gorečnost dobre Marte, pohvali Marijo, ki pozablja na lonce, da bi ga poslušala.

Kristusova angažiranost se odvija samó na večnosti ravni.

Samó če upoštevamo to raven, lahko razumemo tudi, zakaj je molčal o vrsti stvari, ki so posebno za našo moderno pamet vsa človekova usoda. To je molčanje, ki nas utegne naravnost škandalizirati.

Ne govori na primer o znanosti, čeprav zna brati in pisati. Ne govori o umetnosti, čeprav razsipa z umetniško govorico. Ne govori o gospodarstvu, čeprav je njegova beseda „Gorje vam, bogataši!“ nedvoumna. Ne govori o finančnistvu, čeprav imajo v njegovih prilikah finančniki in valute svojo vlogo. Ne govori o nacionalnem vprašanju, čeprav je sam zapleten v vozlarstvih narodnostnih mrženj med Judi, Samarijani, Rimljani. Ne govori o telesni vzgoji, čeprav mu je zdravje - to dokazujejo njegovi čudeži - pomembna stvar.

Dejansko je to molk, ki vnaša zmedo v vsó našo tekočo človeško mitologijo. Od naštetih kategorij ni Kristus obsodil nobene: a bile so mu vse po vrsti usodno drugotne. Prvenstveno mu je bilo potrebno ENO. Spregledati to razvrednotenje pomeni v bistvu spregledati Kristusa.

Ali to ne pomeni razvrednotenje življenja samega? Ali ni bila s tem podana človeštvu *magna charta* odtujitve, alienacije?

Ta ugovor je pred sto leti sistematično formuliral Ludwig Feuerbach. Praktično ga danes zboroma izreka 20. stoletje ne toliko s svojo civilizacijo, kolikor z duhom te civilizacije. Ali nas onstranstvo ne odtuja zaletu, s katerim se sklanjamo nad plugom zgodovine? Nam ne jemlje slasti, s katero skušamo do pečke izsrkati sladki sad življenja? Z eno besedo: ali nas Kristus ne kliče iz stremečega življenjskega zaleta v nirvano?

Na ta ugovor je dejansko odgovoril Kristus sam. To je en dokaz več za realizem, s katerim je jemal človeški položaj.

„Iščite najprej božje kraljestvo!“ Torej najprej in ne izključno. Lahko si predstavljamo neizrečeno pripombo množice, ki je seveda še v večji meri naša pripomba: „Ampak to bo šlo na račun zemeljskega kraljestva!“

In Kristus vrže v obraz množici - in nam - tisti presenetljiv dodatek: „Vse drugo vam bo navrženo!“

Nikakršne izgube se nima bati, kdor daje prednost Kraljestvu.

Kdove, ali zgodovina in življenje res demantirata to Kristusovo besedo?

Ob čudežu gotske katedrale, ob tem zanosnem arhitektonskem gejziru, ob tem izčrpanju prav vseh mogočnosti kamna, do kakršnega ni prišlo niti grško dleto, se človek lahko vpraša, kateremu

človeškemu tipu v zgodovini je bilo dano v večji meri okusiti slast snovi in zraka... Ob Dantejevi *Božanski komediji* se človek lahko vpraša, kateri besedni umetnik se je bolj razživel tako v razsežnosti vsebine kakor oblike, tako v ideji kakor v tehniki... Danes se človek v krogu kakšne krščanske družine lahko vpraša, kje je več tihe sreče, kolikor je pač tu sreča mogoča... Ob kakšni posvečeni osebi - kje je več vedre resnobe, veselja za delo, svetle osmišljenosti...

Neki skrit čut nam prišepetava, da je utegnil imeti Kristus prav celó v tem. V tem primeru bi se nam odprl vidik, ki bi bil pravzaprav kar fantastičen. To bi se kratkomalo pravilo: igrati za vse, obenem pa ne tvegati ničesar.

Ali je že kdo opredelil človeka kot bitje, naravnano na zaslužek? Dvomim, da je celó kak ekonomist tvegati takšno poraznost. Marx sam je bil za kaj takega preveč romantik. Ampak kaj le pomeni tista beseda „plačilo“, ki se tolikokrat ponavlja v evangeliju, v spotikanju privržencev tako imenovane čiste etike?

„Veliko bo vaše plačilo v nebesih“: kaj pomeni ta refren, ki ga za Kristusom povzema tudi Pavel? Da je Kristus manj romantik od kogarkoli?

Kako je pravzaprav s tem spotikanjem tako imenovane čiste etike? Ko ne bi bilo takšnega ali drugačnega zaslužka vmes, ali bi imeli Iliado? Bi imeli romane Dostojevskega? Bi imeli enaindvajset knjig Ivana Cankarja? Da niti

Navaden nazareški tesar

WILHELM HÜNERMANN

Jezus je dan za dnevno delal skupaj s svojim skrbnikom, ki ga je učil ravnanja s kladivom, sekuro, žago, kotnikom, skobljem ter izdelovati jarne, pluge ter druge koristne reči. Vestnost in natančnost je bila potrebna pri tem delu, saj bi lahko že najmanjša netočnost vse pokvarila. Ponižen in skromen, kakor se vajencu spodobi, se je dvanajstletnik izpopolnjeval ob nasvetih in grajah svojega skrbnika. Ta ga je poučeval s potrpežljivostjo izkušenega mojstra. Rad bi si vzgojil čim boljšega pomočnika.

Marsikaj se je že naučil. Z vajenim pogledom je znal presoditi les, mere, oblike. Pa tudi roke take so postale čisto delavske. Dlani so bile hrapove, razpokane in žuljave. Da, krepke tesarske roke so bile to, mišičaste, spretnosti in nepopustljive.

Pri delu sta v glavnem molčala. Jezusa sploh ni bilo treba več opominjati in Jožef se je na svojega mladega pomočnika lahko popolnoma zanesel. Medtem ko so skobljanke švigale iz urnega skoblja, sta s svojim duhom oba bila pri Bogu.

Jožefu je sredi dela pogosto zastala roka. Molče je občudoval mladeniča, ki je marljivo delal oblečen v grob delavni predpasnik ter si prizadeval, da bi namesto očeta opravil najtežja dela. S svojimi mislimi je bil daleč, daleč proč od te vsakdanjosti. Je mar mogoče, da božji Sin nazareškemu kmetu izdeluje poljsko orodje, da se muči s tramovjem in vgrajuje podboje v revnih ilovnatih kočah? Poštenjak ni niti za trenutek podvomil, da njegov varovanec ne bi bil Mesija. In nekega dne bo odšel, da izpolni nalogo, ki mu jo je določil njegov Oče. Kdo ve, kako se bo to zgodilo? Morda je v načrt za rešitev sveta vključen tudi lonec za kuhanje kleja, morda tudi ta obrabljena strgača...? Verjetno spada k odrešenju sveta tudi to, da daje Stvarnik vsega delu novo vrednost in to oblanje potem ne bo več kazni za greh.

„V potu svojega obraza boš jedel kruh!“ je Bog rekel Adamu, ko ga je pregnal iz Edenskega vrta. Ko je mladi tesar neutrudno delal in težko sodel v vročem puščavskem vetru, je tudi njemu

znoj kapljal s čela. Tudi on, pravični in brez krivde je sprejel postavo, ki je bila odsev božje kazni. S človeškimi sobratmi je vdano in potrpežljivo nosil težko breme. Je to že začetek odrešenja?

Preprosti rokodelci so v teh razglabljanjih čisto pozabili na svoje delo. Čeprav je bil bolj izkušen, ga je vendar moral njegov mladi družabnik že nekajkrat opomniti na nepravilnosti, ki jih je storil, zatopljen v svoja dolga razmišljanja.

Ob sobotah so hodili v shodnico, kjer so pazljivo poslušali branje Svetega pisma in razlago starega rabina. Sredi med njimi je sedel Jezus in poslušal ter molil in prepeval ves zatopljen vase. Nihče ni opazil, da je v njegovih očeh gorel skrivnostni ogenj.

Za velikonočne praznike so vsako leto romali v Jeruzalem. Ko so iz svetega mesta odhajali domov, je bil Jezus večji del poti zelo resen in molčeč. Marsikaj, kar je tam videl, ga je vznemirjalo in se mu upiralo, ga žalostilo in mu vzbujalo stud. Kakor ga je skrivnostna sila vedno znova vlekla v to svetišče in naj je še tako ljubil hišo svojega Očeta, ga je vendar marsikaj, kar se je dogajalo po dvoranah in dvoriščih, močno odbijalo.

Trgovci in menjalci so iz templja napravili ogromno tržnico, kjer so kriče prodajali svojo kramarijo. Celotno v najsvetejših tempeljskih prostorih je silil nji-

ne omenim tega, za koliko bi se izpraznile galerije svetovne umetnosti. A kaj bi zamahovali tako na široko. Dovolj je samó, da pomislimo, kaj bi bilo z našim celotnim družbenim strojem, ko bi mu odvzeli motor zasluzka. Kako se ob omembi morebitnega zasluzka zarosi obraz povsem idealnim ljudem, ki na denar niso navezani, kaj šele drugim! Ne, Kristus ni nikakršen romantik. Prevelik poznavalec človeka je, da ne bi vedel, do kam sega v njem ta nagon. Ve, da more biti čista etika v najboljšem primeru samó plemeniti brezup.

Enkratna predanost Absolutnemu - *Moja jed je Očetova volja* - se torej v Kristusu še enkrat družijo z edinstvenim smislom za stvarnost. Vertikalna in horizontalna se v njem sečeta skozi samo srce sveta.

Kakšen neki bi se moral zdeti ta naš planet Bogu, ko bi hotel postati človek in hoditi po njem?

Tudi za to fantastično vprašanje ima kristjan dovolj fantastičen odgovor.

Kakšen se je torej moral zdeti ta ne največji izmed deveterčkov sončnega

sistema Kristusu?

Brez dvoma v žalostnem položaju, sicer ga ne bi hodil reševati. Na tostranski ravni se mu je zdel njegov položaj tako malo rešljiv, da te mogočnosti ni vzel niti v poštev.

Toda ali ga kljub temu ni prav nič očaralo na njem, ko pa mi tako zagrizeno višimo na njegovem zelenem lišaju?

Brezdvomno mu je morala biti vseč svetloba, v katero se izmenoma povija: *luč*, to je ena izmed Kristusovih besed. Všeč mu je moralo biti zelenje na njem, vinogradi in žitna polja, predvsem klas in trta, saj je hotel postati za svoje učence kruh in vino. Izpričano se mu bile vseč rože. Dokazano so mu bili v veselje otroci. V veselje mu je bila hiša, ki se mu je odprla v prijateljski sprejem. Toda ali ga je kaj navduševalo? Pač: odprtost resnici, kadar jo je srečal v človeku. Pravzaprav ga je moglo spraviti v navdušenje najbolj to: vera vanj, Resnico.

Dva tisoč let mineva od tega obiska. Zemlja še ni nehala brniti od tega vdora božjega.

Žareče znamenje je bilo vsajeno vanj: Križ. V podnožje se mu je vgradila Skala, vidna kakor gora sredi zgodovine. Skala, sredi voda, a ki jo tok časa pušča nepremaknjeno, vek na vek.

V človeško veselje je vdrlo novo Telo in vzpostavilo okrog sebe novo težnostno polje. Največji geniji vseh narodov se lovijo vanj. Vzemimo samó največjo novodobno literaturo, rusko: Tolstoj se je ujel v to privlačnost in Dostojevski je zarisal ognjeno krožnico okrog nje in Pasternak je gledal stoletja pluti vanjo in danes vstopa v to krožnico veliki rjazanki samotar Aleksander Solženicin.

Ravnodušnost do Kristusa je pogostata. Odpor do njega je bolj redek. Sovraštvo do njega je izjemno in ima v sebi nekaj nečloveškega.

Neverni nagonsko slutijo v Kristusu neko svetlo prasilno, ki ji mora biti človeštvo hvaležno, da se je kdaj pojavila na tem strpinčenem planetu. Verne- mu pa je Kristus ves njegov smisel in vsa njegova usoda.

hov hrup.

Jezus je vedel, kaj pomeni daritev. Cenil je gorečnost očakov, ki so prvence svojih čred polagali na oltar. Množično ubijanje volov, telet in ovac, zamolklo mukanje živali, smrad po ožganem mesu, gost črn dim, ki se je valil preko vsega svetišča, pa ga je navdajal s topo žalostjo. Verjame sploh še kdo, da bi te množične daritve lahko pomenile spravo z Vsemogočnim? Kaj koristi ogenj na žgalnem oltarju, če duše darujočih zatemnjuje trdosrčnost, sovraštvo in sebičnost? Spomnil se je besed Davidovega psalma in jih sam zase neslišno izgovarjal:

„Nad klavno daritvijo nimaš veselja in če bi ti dal žgalne daritve, bi jih ne maral.“

Moja daritev, o Bog, je skesan duh, skesanega in ponižnega srca, o Bog, ne zametuješ.“

S teh velikonočnih praznikov se je Jezus vračal domov zelo potr. Tudi njegove sorodnike, s katerimi je hodil skupaj, so vznemirjale mračne misli.

„Za Izrael ni več rešitve,“ je tarnal

kmet Kleofa, ko so počivali na večer prvega dne.

„Bog je naše upanje!“ ga je Jožef resno zavrnil.

„Mesija je naše upanje!“ reče Simon, Kleofov tretji sin, fant sedemnajstih let, iz katerega je kar vrelo življenje.

„Kaj ti misliš o Mesiji?“ se je Juda obrnil k Jezusu, ki zatopljen v svoje misli skoraj ni slišal, o čem se pogovarjajo.

Jezus je nadvse resno odgovoril: „Njegovo kraljestvo ni od tega sveta!“

„Da ni od tega sveta?“ je planil Simon. „Od kod pa je? Misliš, da bo podoben tistim bledoličnim tempeljskim pismoukom? Povem ti: Z ognjem in mečem bo prišel! Pripravljen sem na tisto uro in prav tako vsi tisti, ki se borijo za Boga in postavo!“

Jezus se ni ozrl in mu ni nič odgovoril.

+++

Leta so minevala. Jezus je bil še vedno skromen delavec v delavnici svojega krušnega očeta. Nekateri so ga imeli

za sanjača. V resnici pa je budneje kakor katerikoli drug Nazarečan spremljal dogajanje okoli sebe. Molčal je. Nadvse je preziral prazno čvekanje, zato pa je toliko globlje doživljal trpljenje ubogih, preganjanih sobratov, onemoglih; sočustvoval je z vdovo, ki so ji sina edinca nesli na pokopališče, poslušal je stokanje oropanih, ki so jih umazani gorečneži zapirali v ječe zaradi dolgov. V srcih grešnikov je čutil temo. V svojem srcu je molče nosil vse to gorje in trpel.

Nazarečanom je bil Jezus uganka, ki ji niso mogli prodreti do živega. Niso mogli razumeti, kako to, da mlad človek zdravega duha in telesa odhaja na goro, da bi sam zase neprestano nekaj tuhtal in molil; niso mogli razumeti, kako to, da se tesarjev sin tako slabo udeležuje vaških zabav in še prav nič ne misli na ženitev.

Kadar je beseda nanesla nanj, je večina samo še skomignila z rameni.

Ko je bil Jezus v tridesetem letu, je doletela tesarjev dom velika žalost. Jožef je nenadoma hudo zbolel. Ob njego-

vem ležišču sta v globoki bolečini stala Jezus in Marija. S strahom sta prisluškovala sunkovitemu dihanju težko bolnega, ki je zaprtih oči nemočno ležal pred njima.

Dolga, utrudljiva noč je počasi minevala. Proti jutru je zvesti mož še enkrat odprl oči. S pogledom, polnim nežne ljubezni, se je obrnil k Mariji. Potem se je ozrl k Jezusu, ki je stal ob njegovi desnici. V teh očeh je bilo nekaj, česar beseda ne more povedati. Nič več ni mogel govoriti, le njegove roke se je trdno oklenil ter si jo položil na čelo. Blažen nasmeh mu je zaigral na obrazu. Izdihnil je.

Jezus mu je zatisnil mrtve oči. Potem je poln otroške ljubezni objel svojo jokajočo mater.

„Naj se zgodi Očetova volja!“ je Marija vdano rekla. Jezus je odšel k tesarju, ki ga je bil Jožef prej določil in mu naročil, naj napravi nosila za Jožefovo poslednje zemeljsko potovanje.

+++

Še nekaj let je preteklo v tišini. Jezus je molče opravljal svoje delo in nežno skrbel za mater. Ostal je osamljen, četudi sredi Nazarečanov.

Tudi njegovi najbližji sorodniki ga niso razumeli. Simon ga je preziral: „Sanjač je, ki ne doume časov, v katerih živi!“ Jožef se je zanj bore malo zanimal. Juda, pristni galilejski kmet, ki so ga v Nazaretu zaradi njegove orjaške postave imenovali „Širokopleči“, se sorodniku ni znal približati in se mu je zdel svetu preveč odtujen. Od vseh se je še najbolje razumel z Jakobom. Tudi Marijini starši Joahim in Ana, so že pomrli. Edina, ki je v globini svoje duše Jezusa res razumela, je bila njegova mati. Samo ona je vedela za skrivnost, za veliko poslanstvo, ki mu ga je Oče zaupal. Slutila je, da se bliža ura, ko bo odšel, da izpolni svojo nalogo. Bala se je, da bo izgubila sina, ki ga je ljubila in oboževala z vsakim dihom in vsakim utripom svojega srca.

Tedaj se je po Nazaretu razširila nenavadna govorica. Jezus je zanj zvedel od Jakoba. Tisti njegov sorodnik iz Ain-Karima je bil vse zapustil in odšel v puščavo.

V dnevih, ko je bilo ljudstvo tako do tal ponižano, so mnogi zapuščali svet in bežali v samoto. V puščavi ob Mrtvem morju so prebivali po votlinah in vse svoje življenje posvečali molitvi in težki pokori.

Imenovali so se eseni - 'molčeči'. Ti možje, asketskih, v puščavskem soncu zagorelih obrazov, in oblečeni v živalske

JANEZ PAVEL II.

največ časa papež v tem stoletju

22. maja letos je Janez Pavel II. presegel pontifikat Pija XII. za en dan. Pij XII. je vodil Cerkev 7152 dni, Janez Pavel II. pa 7153 do tistega dneva. V tem stoletju so vodili Cerkev Leon XIII. (1879-1903), sveti Pij X. (1903-1914), Benedikt XV. (1914-1922), Pij XI. (1922-1939), Pij XII. (1939-1958), Janez XXIII. (1958-1963), Pavel VI. (1963-1978), Janez Pavel I. (1978, 26 dni) in Janez Pavel II. (1978-1998). Le 12 papežev izmed 264 v zgodovini Cerkve je vodilo Cerkev več kot Janez Pavel II.

Poljski kardinal Karol Wojtyła je bil izvoljen za papeža 16. oktobra 1978, vodstvo Cerkve pa je prevzel 22. oktobra. Tedaj je imel 58 let. Leon XIII. je bil na čelu Cerkve 25 let, vendar v tem stoletju le 2 leti in 7 mesecev. Za Janeza Pavla II. predvidevajo, da bo popeljal Cerkev v 3. tisočletje. Sveti oče je izrekel željo, da si kristjani pred začetkom 3. tisočletja izprašamo vest in obžalujemo, kar v človeški slabosti ni bilo v skladu z Jezusovim zgledom in naukom. To je izjavil v okrožnici V zarji tretjega tisočletja, v kateri nas spodbuja k radosti, veselju in zahvali za 2 tisoč let krščanstva. Prvo leto duhovne priprave leta 1997 je bilo posvečeno našemu odrešeniku Jezusu Kristusu, letošnje leto Svetemu Duhu, prihodnje leto pa Bogu Očetu.

kože, so imeli svoj dnevni red in natančno določena pravila. Odpovedali so se vsemu življenjskemu udobju.

„Toda Janez, Zaharijev sin, ni šel k esenom,“ je Jakob poudaril. V puščavi preko Jordana živi čisto sam. Slišal sem, da pričakujejo od njega velikih stvari. Vendar je sedaj še ves brez moči in čisto izgubljen, podoben peščenemu zrnu v prostrani puščavi.”

Jezus je to vznemirljivo novico molče poslušal. Čez nekaj dni pa je njegov skobelj zadnjič zdrsel po hrapavem lesu. Jezus se je tiho poslovil od svoje matere in zapustil rodno vas.

Marija je vedela, da je to tista usodna ura, ki jo je pričakovala. Vse to pričakovanje je bilo prepleteno s skrivnostno tesnobo in temno slutnjo trpljenja. Njen sin odhaja, da izpolni Očetovo voljo.

Kot najboljšo duhovno pripravo na jubilej naroča upoštevanje smernic II. vatikanskega koncila v življenju posameznikov in vesoljne Cerkve. Svoj pontifikat je začel z geslom Ne bojte se, odprite vrata Kristusu! Svojo nadpastirsko službo opravlja z vso odgovornostjo in silnim zagonom. Opravi 210 apostolskih potovanj, 82 izven Italije, obiskal 118 dežel, od rodne Poljske, kjer je sprožil proces razpadanja komunističnega režima, pa do Kube, kjer je omogočil, da je Cerkev pod Castrovo diktaturo spet prišla na dan. Argentino je obiskal leta 1982 in 1987, Slovenijo pa 1996. Prepotoval je 1.080.216 km, trikratno razdaljo med Zemljo in Luno. Imel je odločilno vlogo pri razpadanju brezbožnega materialističnega kolektizma, resno pa opozarja tudi na nevarnost divjega individualističnega kapitalizma brez socialnega čuta. V encikliki „Ob stoletnici“ (1991) okrožnice Rerum Novarum predstavlja svoj pogled na ureditev družbe. Je ena od 12 okrožnic, v katerih opravlja učeniško službo Cerkve, od prve Človekov Odrešenik (1978) o Kristusu do okrožnice Evangelij življenja, v kateri brani človekovo življenje od spočetja do naravne smrti. Napisal je tudi več apostolskih pism in apostolskih spodbud: o družini, o odrešenjskem trpljenju, o katehezi, o človeški ljubezni, o redovništvu, o teologiji osvoboditve, o pokori in spravi, vsem mladim

Ob prvi obletnici

MARKO KREMŽAR

Lani nam je julijska številka avstralskih „Misli“ prinesla v Argentino z običajno zamudo vest o smrti frančiškanskega patra, izseljenkega duhovnika, nekdanjega domobranca, begunca, požrtvovalnega Slovenca, Bazilija Valentina. Nekdanji dijaki iz Peggeza in Spittala smo se ga spomnili kot sošolca, drugim je bil poznan po literarnem ustvarjanju, nekateri so vedeli o njegovem delu po občasnih novicah v našem tisku. A zemljepisna razdalja je naredila svoje in nam v veliki meri zastrla izrazito podobost tega velikega človeka. Naj se zdaj, ob obletnici Bazilijevega odhoda v večnost, rojaki v Argentini ponovno spomnimo neutrudnega duhovnika, ki je nekoč skupaj z nami, mlad begunec pred komunističnim terorjem, zapuščal domovino.

V mišljenju in v čutenju Slovencev v svetu ne bi smelo biti meja. Delavec na slovenskem delu Gospodovega vinograda nam bi moral biti blizu, pa najsi se poti in trudi na drugem koncu zemeljske oble in na tisoče kilometrov od postojanke, na katero smo bili postavljeni sami. Na žalost ni vedno tako. Vsakdanje delo in drobne skrbi nas skušajo prikleniti na vedno ožji krog malega sveta. Zato je prav, da se vsaj od časa do časa zavestno ozremo in pogledamo, kaj se dogaja po svetu, predvsem med rojaki drugod. In ob pogledu na delovanje patra Bazilija nas iz daljave preseneti prav ta njegova lastnost. Ob vsestranskem delu, ki

sveta, o dostojanstvu človeka (bioetika), o krščanski svobodi in osvoboditvi, o daru življenja, o evangeliju in vzgoji v veri, o krščanskih laikih, o katehezi odraslih, o življenju in službi o duhovnikov, ipd.

Bil je šestkrat operiran in 13. maja 1981 je turški terorist Ali Agca (po čigavem naročilu?) napravil nanj atentat. Da je hudo ranjen ozdravel, je Janez Pavel II. pripisal fatimski Mariji.

Sedaj s tresočo roko in s palico pri hoji pripravlja naslednjo encikliko: o new age. Pri 78 letih je še vedno silno delaven. Ponosni smo nanj in ga pojmuje kot poseben božji dar Cerkvi in družbi.

ga je opravljal med rojaki v Avstraliji, ob velikih načrtih in ob večkrat skoraj nevidnih dušnopastirskih nalogah, je imel pred očmi vse slovensko občestvo. Če kdo, je bil pater Bazilij med naj-vidnejšimi nosilci univerzalnega, to je katoliškega slovenstva, v najbolj čistem pomenu besede.

Kot nič na svetu, tudi ni slučaj, da je pater Bazilij opravljal dušno pastirstvo nad 40 let iz oporišča v Melbourne, ki je posvečeno svetniškima bratoma Cirilu in Metodu. Kakor onadva je oznanjal božjo besedo daleč od doma, zavedal se je, da seže vera najgloblje v srce, kadar je povezana z domačim jezikom in prav kakor sveta brata je uporabljal tudi on izreden dar peresa, da je beseda dosegla čim večje število rojakov in med njimi odmevala dalj časa.

Patra Bazilija je posvetil v duhovnika na praznik sv. apostolov Petra in Pavla leta 1950, v ameriškem Lemonu, škof dr. Gregorij Rožman. Bil je tudi njegov novomašni pridigar. Ob tej priložnosti je škof povedal naslednje misli, ki najbolje nakazujejo takrat komaj dobro pričetno pot mladega sina svetega Frančiška in ki so polne smisla tudi za nas. Takole je govoril:

„Pred kakimi sedmimi leti me je današnji novomašnik, kot čisto mlad klerik vprašal: 'Ali mi boste pridigali na novi maši?' 'Bom!' sem odgovoril in bila sva zgovorjena, oba seveda

misleča, da bo nova maša pri sv. Antonu na Viču - v Ljubljani. Bog je najin dogovor vzel zares in naju po čudovitih ovinkih pripeljal skupaj na ameriških Brezjah pri Mariji Pomagaj, da izpolnim dano obljubo.

Novomašnik si je vzel za vodilo besede Jezusove... 'Jaz sem pot, resnica in življenje.'... V pravem spoznanju je novomašnik prav te besede natisnil na spominske podobice in iz njih posnel načrt svojemu duhovniškemu delu: 'Gospod me je po milosti izbral, da kažem pot, oznanjam resnico in delim življenje'.

Kažem pot. Tisto pot, ki je Jezus. Kaže pravo smer, da je nobeden ne bo zgrešil ter se izgubil v večno temnem breznu pogubljenja, smer otrokom v Očetovo hišo. Jezus je pot križa. Sam jo je hodil in tudi za nas ljudi ni druge: 'Če bi bilo drugače, bi vam bil povedal' - pa ni drugače in nam ni mogel povedati, kakor učencema na poti v Emaus: 'Ali ni moral Kristus vse to trpeti in tako iti v svojo slavo?' Pot v večno slavo je torej tudi za nas edino le pot križa. 'Kdor hoče biti moj učenec, naj vzame vsak dan svoj križ in hodi za menoj.'

To pot nam kaže duhovnik skozi skušnjave, blodnje in zmote, skozi razočaranja in uspehe, skozi mir in preganjanje, skozi blagostanje in revščino, zdravje in bolezen, skozi vse življenje in skozi ozka vrata smrti. 'V potrpežljivosti boste ohranili svoje življenje' - potrpežljivost na poti križa doseže življenje, ki več ne mine.

Bogu odtujeni svet besede o poti križa ne sliši rad. Obrača se proč od take poti, išče drugačno pot: lepšo, lažjo in udobnejšo; pot uživanja, željnosti, pohlepa, lakomnosti, lagodnosti, nečistosti, materializma... A ta pot ne pelje v Očetovo hišo, domov, ampak konča tik nad breznom pogube.

Oznanjam Resnico. Ne sledi svet rad poti, ki jo s Kristusom kaže duhovnik. A služabnik božji ne more in ne sme drugače: oznanjati mora resnico, prilično ali neprilično, naj je prijetna ali neprijetna, naj jo odklanjajo ali radi poslušajo. Resnica ostane resnica pa če jo svet sprejema ali zavrne. 'Pojdite in učite vse narode...' In Sveti Duh je dal svoji Cerkvi, da nezmotljivo uči čisto in vso resnico, ki jo je prinesel Jezus od Očeta. Uči resnico zoper laž Satanovo.

Satan je lažnik in oče laži. Prva laž v zgodovini človeštva je satanova. On je človeka naučil lagati. Satan ni v

zmoti, on je lažnik: ve, da ni res, kar trdi, pa vendar trdi in zavaja ljudi v zmoto. Že v raju je rekel Evi: 'O, ne bosta umrla, ampak bosta kakor Bog!' A izgubila sta raj - kakor Satan, božji angel luči, nebesa - in priklicala smrt nad človeški rod. Danes ima Satan s svojimi lažmi na videz velike uspehe. Milijoni ljudi mu verjamejo in upajo v brezboštvo najti svobodo in mir. Na laži pa se ne gradi urejeno, pravično, srečno in človeka vredno življenje.

Nasproti Satanovim lažem je duhovnik glasnik in oznanjevalec resnice. Tiste resnice, o kateri Jezus sam pravi: 'Resnica vas bo osvobodila.' V resnici je svoboda, laž je sužnost. A kako na videz nehvaležno delo za duhovnika je oznanjati resnico, ki je ljudje ne sprejemajo. Saj nas uči stara izkušnja: Če poveš resnico, ti ljudje ne verjamejo. Verjamejo pa laži. Bolj ko je debela, bolj verno jo sprejmejo. Je še vedno tako, kot je zapisal sv. Pavel: 'Mi oznanjamo Kristusa križanega, Judom pohujšanje, poganom nespamet, njim pa, kateri so poklicani v Kristusu, božjo pomoč in modrost.' (1 Kor 1, 23 sl.) Oznanjamo in bomo oznanjali, ker Kristus ostane: Kristus danes, Kristus jutri, Kristus na veke!

Delim življenje. Duhovnik deli življenje milosti in ljubezni, ker deli Jezusa. Prinaša Jezusa, živega, resničnega: istega, ki na desnici Očetovi živi in vlada vekomaj. V presvetem Re-

šnjem telesu Jezus živi med nami, biva pri nas, se daruje za nas, je hrana našim dušam, da živi v nas in mi v Njem.

Mašnik je edini, ki nam prinaša Jezusa. On edini ima oblast, da ga prikliče, da spremeni kruh v Njegovo telo. Kjer in kadar stopi k oltarju, da daruje sveto mašo, povsod tam stopi Jezus med nas na svet, z vso ljubeznijo, saj nas ljubi do konca in nas bo ljubil vso večnost. Jezusova ljubezen ima v presvetem Rešnjem telesu svoje ognjišče, od koder ogreva duše, srca, svet - vsakogar, ki se približa, predvsem duhovnika samega, ki mu je pri sveti daritvi najbližji.

Mrzel in pust bi bil svet brez Jezusa v Rešnjem telesu. Omrznile bi duše in srca bi postala trda kot kamen. Zato poskuša Satan Jezusa pregnati iz tabernakljev. Trudi se zapreti, uničiti duhovnike, onemogočiti vzgojo novih - da bo vedno več krajev, dežel, narodov, kjer večne luči ni več... Ledena doba sovraštva bi padla na duše in vse živo uničila.

'Bog je ljubezen' (1 Jan 4, 16) - ena najlepših besed v Svetem pismu, Frančiškov refren, ki ga njegovi duhovni sinovi vsak dan ponavljajo: Bog je ljubezen in kdor ostane v ljubezni, ostane v Bogu in Bog v njem.

V tej ljubezni novomašnik in mi vsi duhovniki kažemo pot, oznanjamo resnico in delimo življenje. Vi pa, predragi, kakor danes pri tej novi maši,

sprejmite vsak dan, kar vam mašnik prinaša: sledite poti, ki Vam jo kaže, verujte resnici, ki jo uči, in sprejmite življenje, ki vam ga v Jezusu Kristusu deli. Amen."

+ + +

Svojemu novomašnemu geslu in besedam škofa Rožmana, od katerega je prejel duhovniško posvečenje, je bil pater Bazilij zvest do konca. Z ljubeznijo je kazal pot, oznanjal je resnico, pa širil med rojaki in med vsemi ljudmi dobre volje veselje do življenja.

Veselje do življenja je bilo nekak spoznavni znak patra Bazilija. Morda so bili prav grenki trenutki, katere je opisal, na primer, v pesmih 'Slovo' in 'Ljubelj', ko se je poslavljajal od matere ali ko je zapuščal na pragu domovine ob žrelu temnega tunela 'za sabo kos srca', tista preizkušnja, ki mu je utrdila v duši krščanski optimizem, sad vere, ki jo je prejel od prednikov. Morda je takrat, kot mlad študent, domobranec, še posebno globoko dojel veselo vest preprostega krščanstva, katero je njegov duhovni oče sveti Frančišek v svežih besedah in z živim zgledom ponovno predstavil svetu.

Pot je peljala patra Bazilija iz begunskih taborišč v Severno Ameriko, od koder je na prošnjo patra Bernarda Ambrožiča, strica sedanjega kardinala, odšel v Avstralijo. Prevzel je za njim uredništvo mesečnika 'Misli' in poskrbel, da so rojaki v njem res našli bogato zakladnico, ki jim je pomagala ohranjati samostojno in jasno mišljenje.

V zadnjih letih življenja je prejel p. Bazilij od cerkvenih organizmov pa tudi od britanske države razna odličja za svoje delo med izseljenci. Slovenska država, katero je dočakal s takim upanjem in veseljem, mu ni priznala zasluga. Zato je tem bolj prav in potrebno, da se ga s hvaležnostjo spominjamo vsi, ki nam je pri srcu slovenski narod in ki želimo, da bi naše ljudstvo po vsem trpljenju in za blodah revolucije spet zadihalo v resnici in v krščanskem veselju. To je bila srčna želja patra Bazilija, ki je v teku svojega življenja deloval po treh celinah v božjo slavo in v blagor slovenskih vernikov. Bog daj, da bi se uresničila.

Zlata maša superiorja Janeza Petka CM v cerkvi Marije Kraljice v Slovenski vasi

Misijonar ROK GAJŠEK nas je obiskal

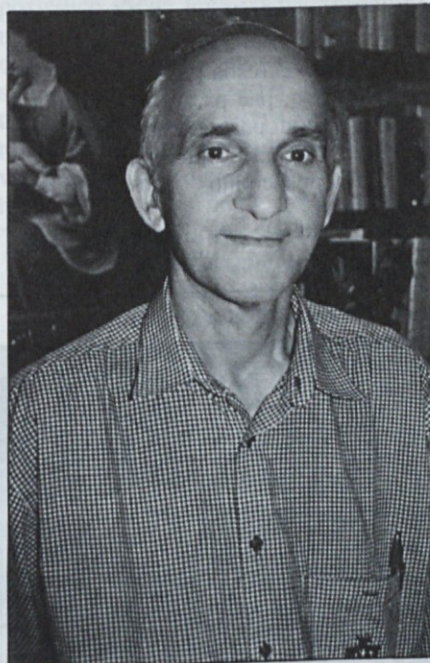
STANE SNOJ

Od 25. marca do 20. aprila je bil na obisku v Argentini lazaristovski misijonar Rok Gajšek z Madagaskarja. Zadržal se je nekaj dni pri sobratih v Slovenski vasi, bil gost tudi sobrata župnika Branka Jana v Bariločah, že prvi dan pa se je srečal s slovenskimi dušnimi pastirji na njihovem sestanku v Slovenski hiši. Na veliki četrtek je vodil somaševanje in obrede v cerkvi Marije Pomagaj na Ramón Falconu, na veliko nedeljo somaševal in pridigal pri slovenski maši v sanjuški stolnici in se udeležil akademije v Našem domu. Obiskal je lujansko baziliko in maševal v kripti pri oltarju brezjanske Marije Pomagaj, na belo nedeljo pa se je udeležil misijonske veletombole v Slovenski vasi. Na hitro si je ogledal Buenos Aires in Bariloče ter prisluhnul utripu naše skupnosti. Ko je bil gost pri Opekovich v Ramos Mejiji, pri starših misijonarja Pedra Opeka, kateremu pomaga na misijonu, sem ga obiskal in prosil za pogovor. Tole je na kratko, kar bo zanimalo bralce DŽ:

O nekdanjem „slovenskem misijonu“ na Madagaskarju

„Težko vam bom povedal kaj novega, ker vem, da redno spremljate življenje Cerkve in še posebej delo nas misijonarjev. Dolga leta vas je z misijonskim delom seznanjal Ladislav Lenček, ki je bil pobudnik marsikaterih misijonskih akcij. Tudi na Madagaskarju smo ga imeli čast poznati, najprej iz Katoliških misijonov, potem ko nas je leta 1980 obiskal, pa tudi osebno. Ko je bilo za časa komunističnega režima v Sloveniji vse hermetično zaprto, ste vi zunaj v daljnem svetu ohranjali dragoceno kulturno in versko dediščino, ki je močno zaznamovala naš narod skozi stoletja in nas obdržala pri življenju... Po padcu „berlinskega zidu“ smo tudi v Sloveniji lažje zadihali in naše medsebojne poveave so se potem začele krepi.

Iz vaše sredine je izšlo lepo število misijonarjev, ki so z nami, misijonarji iz Slovenije, delali skupaj na misijonskem področju v jugovzhodnem predelu farafanganske škofije na Madagaskarju. Tako smo delali kar nekaj let. Potem je čas prinesel določene spremembe: ko so se okrepile krščanske skupnosti in prebujali domači poklici v misijonih, je začelo padati število misijonarjev od drugod. Takrat je bilo v naši misijonski družbi sklenjeno, da gremo iz tega ožjega kroga in da se tudi narodnostno pomešamo. Tako sem bil poslan v Tananarive, kjer so mi zaupali delo pri vzgoji bogoslov-

cev; že pred menoj pa je šel France Buh v srednji del škofije v Tanandava, od tam pa v Tangainony. Po treh letih je moje mesto v Tananarive prevzel Pedro, ki je prav na tem mestu odkril nov delokrog svojemu apostolatu, kateremu je posvetil vse svoje sile: najbolj obrobim, najrevnejšim Malgašem.

Potem so se tudi drugi misijonarji razkropili po obširni farafanganski škofiji: Klemen Štolcar je šel za odgovornega v malo semenišče v Farafangani, Janez Puhan je prevzel zahodni del po-

deželja škofije (Ambohigogo in Etro-troka), Lojze Letonja in Jože Adamič pa sta prišla na sever škofije, v Manakaro. Tako so na „slovenskem misijonu“ ostali samo še trije rojaki: Janez Krmelj v Matangy, Franci Mihelčič v Ranomeni in Tone Kerin najprej v Manambondro, od lani naprej pa v Midongy-ju. Trenutno je na nekdanjem „slovenskem“ področju poleg imenovanih Slovencev še pet domačinov, malgaških duhovnikov.

Prav letos obhaja farafanganska škofija stoletnico, odkar so začeli z evangelizacijo (1888-1988). Škofija šteje okrog 700 tisoč prebivalcev. Od teh je 50 tisoč katoličanov, skoraj enako število protestantov in nekaj malega muslimanov. Večina prebivalcev pa še vedno živi tisto naravno religijo, vero v Stvarnika, ki je nekje daleč od ljudi. Zato pa imajo toliko bolj pomembno vlogo predniki, ki nekako uravnavajo njihove medsebojne odnose in odnose z vsemi tistimi, ki so že prestopili prag smrti, a so kljub temu močno navzoči v njihovem življenju. Trenutno je na področju škofije 25 misijonarjev, polovica domačinov, polovica od drugod. Tem je treba prišteti redovnice in redovne brate, ki so v glavnem domačini, in nekaj nad sto katehistov, ki so brez dvoma stebri te krščanske skupnosti. Marsikaj je bilo narejenega v tem stoletju, veliko dela pa še ostaja pred nami. Sedaj smo v nekakšni prehodni dobi: pomoči misijonarjev od zunaj usiha, domačini pa po malem prevzemajo izpraznjena mesta. Vendar bo treba počakati še nekaj časa, da jih bo dovolj veliko število.”

O združenju „Akamasoa“ - „Dobri prijatelji“

Misijonar Rok Gajšek pomaga Petru Opeki, ki deluje med smetiščarji malgaškega glavnega mesta in okolice, zato sva govorila tudi o organizaciji Akamasoa, ki jo je ustanovil „Pedro“ za rehabilitacijo teh revežev. Ustanovo poznamo že iz intervjuja z njim, ki ga je DŽ objavilo lansko leto. Misijonar Gajšek pa je tole povedal:

„Koliko ljudi je že gledalo tisto bedo ljudi na mestnih ulicah in na odlagališčih za smeti, a nobeden se ni lotil tega problema zares. Bilo je nekaj majhnih poizkusov. Razne redovne skupnosti so nudile skromno pomoč in pošiljale svoje člane od časa do časa v te barake, da so prinašali ljudem nekaj hrane ali oblačil. Toda vse to je bilo bolj za pomirjenje lastne vesti. Nihče pa ni imel dovolj moči niti potrebne volje, da bi

skušal temeljito reševati problem. Za takšen podvig mora imeti človek posebno karizmo in veliko mero poguma. In zdi se, da je bil Pedro deležen tega v prav posebni meri. Ko sam gleda nazaj svoje življenje, ugotavlja, da so mu pretekla leta koristila kot daljna priprava za naloge, katerim zdaj posveča vse svoje moči in znanje. Stike z mladimi je imel Pedro že prej, ko je bil še župnik v Vangaindrano. Veliko se je ukvarjal s športom in se jim na ta način približal. Mnogim je pomagal na poti mladostnih odločitev in s pomočjo dobrotnikov omogočil, da so lahko študirali in doštudirali. Veliko je bil med njimi in z njimi. Odkril je pri njih ideale in voljo, da nekaj naredijo za svojo domovino. Tako se je lahko obrnil nanje tudi sedaj in jih vključil v to človekoljubno delo. Zaveda se, da sam brez dobrih sodelavcev ne bo zmogel.

Kmalu bo 10 let, odkar je Akamasoa zagledala luč sveta. V tem času živi v zavetju te organizacije 16 tisoč ljudi, kar predstavlja že kar majhno mesto. In vsem tem ljudem je treba stati ob strani vsak dan. Od tega števila je 7 tisoč otrok, ki obiskujejo osnovno ali srednjo šolo. Vse to je novo upanje za deželo in boljšo prihodnost teh ljudi. Koliko človeških tragedij je moral Pedro in njegovi pomočniki v teh letih poslušati! Morali so pomagati, če so bila sredstva, pa tudi, če jih ni bilo! Koliko skrbi, pa tudi

veselih trenutkov in presenečenj! Koliko ljudi se je postavilo „na lastne noge“, kolikim je ta organizacija pomagala, da so se lahko vrnili v svoj kraj in začeli „novo življenje“! Ko se človek ozre na vse zgrajene vasi: Atolojanahary, Andralanitra, Mahatsara, Manantenaso, Bemasoandro, Mahatsinjo, Mahatazana, Lovasoa, Mangarivotra in na okolico, se mu pogled kar odpočije. Kar lepo število družin že biva v trdno zidanih hišah (iz opeke), s prijaznim vrtom, z nasmejanimi obrazi otrok, ki se prerivajo, kdo bo prvi pri Pedrotu, kadar ga zagledajo. Brez dvoma pa čaka sodelavce Akamasoe in ljudi, ki živijo v okviru te ustanove, še veliko dela. Mnogo družin je še v zasilnih lesenih barakah s pločevinasto streho...

Ciklon „Gretelle“ je prisilil združene Akamasoa, da je šlo na pomoč tudi ven iz glavnega mesta. Tako trenutno pomaga ekipa petih sodelavcev te ustanove na jugovzhodu otoka pri obnovi zlasti šolskih objektov, ki jih je uničil ciklon. V centrih za podhranjene otroke pa skušajo stati ob strani tistim, ki so najbolj potrebni. Pedro se zaveda, da ta ustanova ne bo rešila problema revščine na tem otoku, pač pa želi, da bi bila v zgled in vzpodbuda za druge ustanove v deželi in za ljudi dobre volje, da jo v tem delu posnemajo.” Tako misijonar Rok Gajšek.

Ko je bila ta številka že v pripravi, smo prejeli pismo od misijonarja FRANCA BUHA z Madagaskarja, kjer med drugim piše:

„...Gospod Gajšek se je vrnil navdušen nad argentinskimi Slovenci. Prejšnji teden sem ga obiskal v Tananarive. Tja sem šel po zdravnikovem nasvetu. Sumil je raka. No, zaenkrat so na Institutu Pasteur rekli: negativno. Pod desnim očesom, na robu nosu, se mi je pojavila majhna ranica, katere vzroka se ne morem spomniti. Kar ni se hotela zaceliti. Zdaj hodim v dispanzer k sestram usmiljenkam trikrat na teden. Pa me nič ne boli in ne moti.

Letos nismo imeli ciklona, pač pa so nas obiskale kobilice. Jaz jih nisem videl tu v Farafangani. A sem šel prejšnji teden na obisk k Janezu Puhanu in se čudil, da je riž že ves požet, ko še ni sezona. „Požet je,“ je rekel Janez. A poželi ga niso ljudje, ampak še nezrelega kobilice. Bil jih je oblak 10 kilometrov po dolžini in 7 po širini. V nekaj urah so opravile svoje delo. Tri osebe so ob pogledu na opustošenje naredile samomor, eno pa je zadela kap. Prihodnja žetev bo okrog novega leta (seveda, če bodo sploh sejali, če bodo imeli seme). Kaj bodo pa do tedaj jedli, ne vem. Morda se bodo spametovali in poleg riža še kaj drugega sejali ali sadili, na primer mandioko, fižol, ki se jih kobilice ogibajo in dobro uspevajo.

„...Jaz zasledujem življenje v Argentini po Duhovnem življenju, ki mi ga redno pošiljajo...”

Na koncu pisma se misijonar Buh priporoča za molitve.

Res je, da imamo tudi v Argentini veliko revščine in zmeraj več. Reveži hodijo od hiše do hiše in nas prosijo vsak dan. Iz pripovedovanja naših misijonarjev pa je razvidno, da je revščina na Madagaskarju še krutejša kot v tej deželi, zato smejo pričakovati pomoč tudi od nas. Če kje, bo dar v rokah naših misijonarjev najbolje invertiran, da bodo imeli od njega največjo korist ubožci in mi sami. Marsikateri upokojenec v Argentini res ne more podpirati revežev, ker je sam revež, lahko pa moli za rešitev teh problemov, da Bog omeči srca in odpre oči tistih, ki bi lahko pomagali. Zlasti pa lahko vsi molimo za božji blagoslov delu naših misijonarjev, za kar nas vedno prosijo.

Misijonar Rok Gajšek s starši misijonarja Petra Opeka

Pismo iz Sibirije

„Nismo tukaj po naključju“

Minilo bo že osem mesecev, odkar sva s poljskim sobratom prispela v mesto Nižnij Tagil, več kot polmilijonsko mesto pod Uralom v azijskem delu Rusije. Na robu mesta naju je čakala le lesena kapelica, ki so jo postavili Nemci 13. maja 1997 sredi opuščenega pokopališča in jo posvetili fatimski Materi Božji. v temelj so vgradili čudodelno svetinjo in s tem tudi ves misijon posvetili Mariji.

Naselila sva se pri eni izmed katoliških družin in začel sem se učiti jezika, poljski sobrat ruščino že obvlada od prej. Z jezikom pa se je začelo tudi komuniciranje z ljudmi.

Težko je opisati srečo in veselje še posebej starejših ljudi, ki so dobesedno izmolili to misijonsko postojanko in duhovnike. Pripovedujejo, kako so se vsa leta komunizma na skrivnem srečevali po stanovanjih, pokopališčih, v parkih in podobnih krajih ter molili še posebej za duhovnike. Ljudje imajo resnično v zavesti, da so izmolili misijon, pa ne le živeči, temveč tudi tisti, ki ga niso učakali, a so vseskozi upali v to. Prav ti ljudje so sedaj začetek obče-

stva, ki nastaja, pridružujejo pa se tudi novi verniki.

Začenjamo obiskovati sosednje kraje, kjer se javljajo katoličani in se oblikujejo v občestvo.

Dežela je revna, na severu je še slabše. Resnično se borijo za vsakdanji kruh, in to dostikrat neuspešno, saj tisti redki, ki imajo zaposlitev, marsikdaj niso dobili plače pol leta in več. Zime so mrzle in dolge, tako ostaja le malo časa za obdelavo polj in temu primerna je tudi rodnost. Mnogi se preživljajo kar z nabiranjem sadežev v gozdu.

Slabe gospodarske razmere in sedemdeset let verskega zatiranja - to dvojce je pustilo v ljudeh hude posledice. To se izraža tudi v veliki zasvojenosti ljudi z alkoholom in v siceršnji apatičnosti. Družba tako ni zdrava, posledice vsega tega pa najbolj čutijo najmanj krivi otroci. V mislih imam otroke, ta nedolžna bitja, ki se že od spočetja dobesedno borijo za svoj obstoj. Zrak je izrazito onesnažen, mnoge nosečnice pijejo, so podhranjene, predvsem pa nimajo denarja za vitaminsko hrano. Po rojstvu ni nič bolje. Otroci se znajdejo v glavnem v razbitih družinah, mnoge vzamejo k sebi revni stari starši, veliko otrok pa matere pustijo kar v porodnišnici in se jim odpovedo. Sirotišnic je veliko. O božičnih praznikih smo obiskali eno blizu naše kapele. Tu živijo otroci do šestega leta.

Mnogi niti ne govorijo, drugi pa za obiskovalcem v prazno kličejo, mama, očka. Človeka to gane in boli.

Starejši otroci si najdejo dom na ulici. Pozimi prezebajo po kletah ali ceveh kanalizacije. V hiši, kjer stanuje s sobratom, sem pogosto srečal fanta, ki je pozimi večkrat prišel prespat v vežo k radiatorju, ker sta bila starša pijana in sta zaklenila stanovanje. Devetletna punčka z dvema mlajšima bratoma mi je pokazala dohod do kanalizacijskih cevi, kjer z drugimi otroki pozimi prenočujejo. Človek ne more verjeti, da je pri temperaturi 40 stopinj pod ničlo to sploh mogoče.

Vendar kljub vsemu ostajamo z upanjem. Moč nam daje izmoljenost našega misijona. Nismo tukaj po naključju, temveč, kot pravijo naši verniki: „Bog je tako hotel.“ Optimizem nam vliva naša izročena Marija.

Pogosto se spomnim misijonarja, ki mi je ob odhodu v misijone dejal, da Bog že dolgo deluje v Rusiji, treba ga je le odkriti. Deluje, prepričan sem, in odkrivamo ga skupaj.

Pa še nekaj bi rad prosil vse, ki boste brali te vrstice: namenite kakšno deseto rožnega venca za sibirski misijon - bolj poredko ali pogosto, v družini ali v samotni in onemoglosti, vedno bo dragocena.

Ko pripovedujem našim ljudem, da kdo zanje moli, so navdušeni. Človek si sploh ne more predstavljati, kaj pomeni ljudem, ki so bili odtrgani od sveta, da kdo nanje misli. Ko nas je obiskal sobrat iz Irske, so bili preseščeni, nekdo se za nas zanima, jim je rojilo po glavi. Z veseljem bom povedal pri nedeljski maši, da v Sloveniji, v

Lesena kapelica v mestu Nižnij Tagil sredi opuščenega pokopališča.

Levo: Tomaž Mavrič pred kapelo pozimi.

Prof. dr. Franc Gnidovec - biseromašnik

Rojen je bil 29. marca 1914 v Ajdovcu. Ljudsko šolo je obiskoval v Ajdovcu, Mirni peči in Novem mestu, gimnazijo pa prvi razred v Novem mestu, naslednje razrede do osmega z maturro (l. 1933) pa na Škofijski klasični gimnaziji v Šentvidu. Semenišče s teološko fakulteto v Ljubljani (1933-1938) je dopolnil pozneje s teološkim doktoratom prav tam (1942). Mašniško posvečenje je prejel 3. julija 1938 v Ljubljani.

Duhovniško je deloval v domovini kot kaplan v Št. Petru-Otočcu pri Novem mestu (1939-41) in nato kot prefekt v Škofovem zavodu (med vojno preseljen v Baragovo semenišče v Ljubljani) 1941-45. V maju 1945 je odšel z drugimi begunci na Koroško in kmalu prišel v Italijo, kjer je v begunskem taborišču v Senigalliji in Barletti na gimnaziji pod zavezniško vojno upravo poučeval latinščino, grščino in filozofijo (1945-47).

Delovanje v Argentini

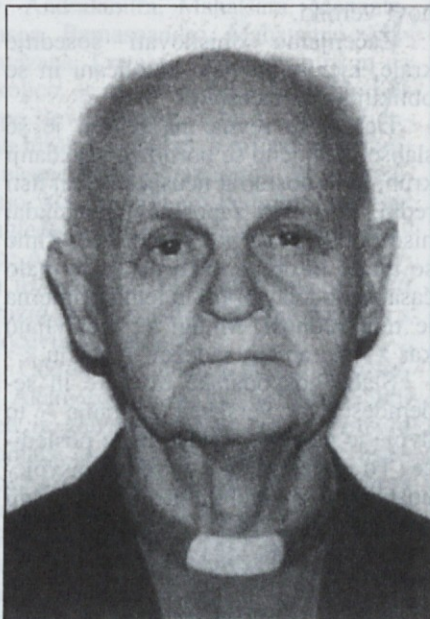
Prelat dr. Alojzij Odar ga je kot rektor novega slovenskega semenišča v izseljenstvu v septembru 1947 imenoval za docenta dogmatike v semenišču, ki se je že pripravljalo za selitev v Argentino v škofijo San Luis. Imenovanje je sprejel in v San Luisu nastopil novo službo proti koncu aprila 1948. V tem času so že bili ob rektorju Odarju profesorji dr. Ivan Ahčin, dr. Ignacij Lenček, dr. Filip Žakelj in spiritual duhovni svetnik Alojzij Košmerlj. Bogoslovcev je bilo vsega skupaj 31. Glavna predavanja profesorja Gnidovca so bila do konca semenišča iz dogmatike in delno sholastične filozofije. V avgustu l. 1951 se je semenišče preselilo v Adrogué, predmestje Buenos Airesa, v nadškofiji La Plata in je tam ostalo do konca svojega delovanja (1965).

Po novem letu 1952 je prišel za

Kanadi, v Ameriki, v Argentini in še kod mislijo na nas.

Tudi tukaj se vas bomo spominjali v molitvi, tako bomo postajali eno.

V hvalečnosti za vse vaše molitve in skrbi vam iz Sibirije pošiljam iskrene pozdrave!

dva meseca drugič na obisk v Argentino škof dr. Gregorij Rožman iz Clevelanda. Ob tej priložnosti se je prelat Odar zaradi utrujenosti in bolehnosti mestu rektorja semenišča odpovedal, ostal pa je še naprej dekan teološke fakultete. Za rektorja semenišča pa je škof imenoval profesorja Gnidovca.

Obenem je bil tedaj ustanovljen semenišču pridružen slovenski dijaški zavod, kjer bi sinovi slovenskih družin obiskovali bližnjo državno gimnazijo, v zavodu pa prejemale dobro krščansko vzgojo in v sobotni šoli slovenskega srednješolskega tečaja primerno slovensko izobrazbo. V začetku šolskega leta sredi marca so začeli z devetimi gojenci, ki jih je pripravilo osrednje dušno pastirstvo v Buenos Airesu. Zavod so imenovali „škofov“ ali „Rožmanov zavod“ in je deloval 26 let (1952-1977).

Že naslednje leto je 20. maja 1953 nepričakovano umrl prelat dr. Alojzij Odar, prvi rektor semenišča in dekan njegove teološke fakultete. Že v domovini je zaradi hudih duševnih naporov bolehal na srcu in je umrl zadet od srčne kapi. Izredni so bili tudi njegovi napori ob ustanavljanju tega semenišča in potem ob njegovi selitvi iz Praglie v Briksen na Južnem Tirolskem in potem preko oceana v San Luis v Argentini in nazadnje na njegovo

do dokončno mesto v Adrogué. Tu so mogli drugi njegovo delo nadaljevati v večjem miru in v bolj urejenih razmerah. Njegovo delo na teološki fakulteti je kot nje prodekan prevzel profesor dr. Ignacij Lenček, ki je že od začetka bil njen tajnik.

Dobrih šest let pozneje se je od svojega semenišča v Argentini za vedno poslovil njegov škof dr. Gregorij Rožman, ko je 16. novembra 1959 umrl v Clevelandu. Tisti čas si je zelo želel še četrtič priti na obisk v Argentino, ker bi to bilo zadnjič; je namreč bolehal. V Argentini se je posebno v svojem semenišču vedno dobro počutil. Vse je že imel pripravljeno za potovanje, pa je nenadoma resno zbolel in so ga odpeljali v bolnišnico; a tam se mu je stanje nezadržno slabšalo. Ob misli na Argentino je na smrtni postelji dejal slovenskemu duhovniku, ki je bil pri njem na obisku, kot za slovo od semenišča: „Semenišče v Argentini je moj dom.“

Mesec dni po smrti škofa Rožmana je Sveti sedež zaradi spremenjenih razmer in ob zmanjšanju števila slušateljev z dekretom Kongregacije za semenišča in univerze dne 19. decembra 1959 ukinil teološko fakulteto tega semenišča, ki je po svoji naravi prišla pod jurisdikcijo škofa v Ljubljani. Ker ob tedanjih političnih razmerah ni mogel imeti svobodnih zvez s političnimi izseljenci v Argentini, je tedanji ljubljanski škof mons. Anton Vovk 16. februarja 1960 imenoval za svojega delegata za to semenišče jezuita p. Antona Prešerna, ki je bival v Rimu kot generalni asistent za slovanske province jezuitskega reda. Slovenskemu semenišču v Argentini je bil skrben predstojnik, do smrti dne 7. marca 1965.

V tem času je 14. februarja 1960 umrl profesor dr. Ivan Ahčin, po enoletnem hudem trpljenju zaradi raka. Bil je najstarejši profesor tega semenišča, a mu je še malo manjkalo do 63 let. Bil je velik dobrotnik semenišča, ki je z njegovo smrtjo veliko izgubilo.

Ko so v semenišču odhajali prvi profesorji, so se že v ustanovi sami oblikovali dobro pripravljeni novi teologi-predavatelji, ki so proti koncu semenišča stopili na mesto prejšnjih in so z vso jasnostjo obravnavali vsak svoj predmet. To so bili: dr. Lojze Kurkovič, ki je kmalu odšel k jezuitom, dr. Branko Rozman in dr. Jože Rant: od zunaj pa je prihajal za kanonsko pravo dr. Mirko Gogala.

Ko je bila teološka fakulteta ukin-

jena, je bilo v semenišču še sedem bogoslovcev, ki bi končali študije v petih letih. Vodstvo se je dogovorilo za načrt dela v teh letih. Glede na to je profesor dr. Lenček pohitel s predavanji moralne teologije, da je mogel proti koncu leta 1962 oditi v Nemčijo, kjer je imel med škofi prijatelje iz Germanika v Rimu in skupnega študija na Gregoriani. Imel je šele 53 let, a ga je zdelovala sladkorna. Deloval je v škofiji Aachen in je leta 1973 dosegel upokojitev. Preselil se je v Gradec (Avstrija), a je tam umrl že 10. aprila 1974, ko še ni dopolnil 67 let.

Kot je bilo po ukinitvi teološke fakultete v semenišču zamišljeno, je bilo konec leta dne 18. decembra 1965 zadnje duhovniško posvečenje dveh novomašnikov, ki sta bila Marjan Bečan in Edo Škulj. Tako je to Slovensko semenišče v izseljenstvu po 20 letih delovanja (1945-1965) svoje poslanstvo končalo v Argentini. Delo in pomen te ustanove dosti verno odseva v njenih petletnih Poročilih, ki jih je dr. Edo Škulj, nekdanji gojenec tega semenišča, uredil v enotno zgodovinsko delo in ga objavil pri Bogoslovnem vestniku teološke fakultete v Ljubljani 1997.

Ostal je od te ustanove še Rožmanov zavod, ki je bil pokojnemu škofu Rožmanu tako pri srcu in je želel, da nadaljuje do konca. Tedaj je po končanem semenišču odšel prof. dr. Branko Rozman, ki je v tej ustanovi v devetih letih delovanja izvršil veliko delo (1957-1965): kot prefekt v zavodu in glavni vzgojitelj mladine in kot ekonom in profesor v semenišču. A dijaški zavod ni imel zagotovljene trdne bodočnosti. Dr. Rozman je dobil njemu primerno važnejše poslanstvo v slovenskem izseljenstvu, v Nemčiji v Münchnu, ki ga je vršil prav tako uspešno. Rožmanov zavod je deloval do konca leta 1977.

Že pred tem je nova škofija za tiste kraje, Lomas de Zamora, izražala željo, da bi dobila njegove prostore za novo škofijsko semenišče, ki ga še niso imeli. V začetku leta 1978 je bilo tej želji nove škofije ustreženo, ker slovensko dušno pastirstvo, ki mu je bilo ponujeno, tega ni potrebovalo in bi mu bilo preveliko breme. Škof v Lomas de Zamora pa je izrazil svoje veselje z izjavo: „Semenišče smo dobili kot dar z neba.”

Za zadnja dva starejša profesorja, ki sta še bila tam (rektor Gnidovec in spiritual Žakelj), je bila iz semeniškega imetja kupljena posebna hiša za

njunjo upokojitve; ta je bila v kraju, kjer so zelo potrebovali duhovnikov. Zakaj profesorji v semenišču so skozi delali brez prave plače: a so tam imeli stanovanje in hrano. Ko je z mesecem majem 1950 sprejel vzdrževanje semenišča v San Luisu škof Rožman in je prišel iz Clevelanda njegov denar, je bilo treba poravnati vse druge račune, za vsakega od profesorjev pa je ostalo po 16 dolarjev na mesec. Škof Rožman je to vedel in ni nič rekel in bil zadovoljen: tako so ostali zadovoljni tudi profesorji. Tega so se držali tudi za naprej, iz spoštovanja do vseh njegovih velikih skrbi za semenišče. „Profesor Nace” pa je temu deležu za profesorje dal ime „naš Taschengeld”. A profesorji so nekaj zaslužili, ko so ob nedeljah hodili pomagat na bližnje fare. Tako je bilo v tej stvari vse „po domače”, a škof jih je imel rad in oni njega tudi. - Obema upokojencema s svojo hišo dela ni manjkalo. Spiritual dr. Žakelj je deloval v farni cerkvi Fatimske Gospe, kjer je bila blizu njuna hiša, bivši rektor dr. Gnidovec pa pri stolnici v San Justu, kamor ni bilo daleč; tako je bilo do smrti dr. Žaklja 25. novembra 1990; potem pa je njegovo delo in v njegovi cerkvi Fatimske Gospe nadaljeval in še nadaljuje prof. Gnidovec.

Ta hiša pa je last semenišča v Ljubljani; zakaj to je bila želja pokojnega škofa Rožmana: naj se premoženje semenišča ob njegovem koncu ima za lastnino ljubljanskega semenišča. Te lastninske zadeve so bile urejene ob koncu ustanove s pokojnim nadškofom dr. Jožefom Pogačnikom, ki je vsem tem željam z vsem razumevanjem in naklonjenostjo ustregel; v nekem pismu rektorju Gnidovcu pa dodal še prisrčno besedo vzpodbude, kjer pravi: „Veliko vas je odšlo v tuji- no. Tu bi vas potrebovali. Pa naj bo to naš prispevek pri vesoljnem misijonskem poslanstvu Cerkve.”

Dr. Gnidovec je tudi predaval na buenosaireški podružnici Ukrajinske univerze sv. Klemenca (1967-1969). Bil je direktor Papeških misijonskih družb za škofijo San Justo (1979-1989). Za Marijino leto 1954 je napisal knjigo Mati našega Odrešenika (Buenos Aires 1954), pozneje pa Las religiones del mundo actual (Verstva današnjega sveta, Buenos Aires 1977). Sodeloval je tudi v slovenskem časopisju, predvsem pri Duhovnem življenju. Še vedno pomaga na fari fatimske Marije, zlasti s spovedovanjem.

J. Š.

Ivan Korošec

Na tujih cestah te iščem, Slovenija moja

Rad bi uzrl Triglav
v modrini neba,
pa Gorjance, Snežnik,
Nanos in Stol
med vršaci
Andskih gorá.

Oblaki obzorja,
kjer zemlja poljublja nebo,
me varajo
z Limbarsko,
Šmarjetno
in Šmarno goró.

In Pampo bi skrajšal
za ljubljansko poljé.
In reko La Plato razdelil
v srebrne trakove
za naše vodé.

V nepreglednih nasadih,
kjer se vino cedi,
iščem naše gorice
in dobre, preproste ljudi.

Še v Virgenciti Lujanski
gledam
našo slovensko Marijo - .

Zbogom, Slovenija,
zbogom - adijo!
Vse je privid -
vse fata morgana.

Ko sonce objame
neizmerni obod,
pred menoj spet leži
zemlja prostrana, neznana.

Dežela razdalj in pustinje,
betona in ledenikov,
z v oblake segajočih gorá
divje lepote.
Zemlja, kjer se križajo rase
in ugaša hrepenenja željá.

Ne - v tej zemlji te ni,
Slovenija moja.
In če bi bilá,
izgubila bi se,
kakor izgublja
slovenska se kri.

Albin Avguštin — biseromašnik

Jubilant je bil rojen 3. marca 1912 v Gornji vasi - Reteče pri Škofji Loki. Po maturi na klasični gimnaziji v Ljubljani je vstopil v ljubljansko semenišče in 3. julija 1938 postal duhovnik.

Prvo kaplansko mesto je nastopil pri Sv. Križu pri Litiji. Dobro leto kasneje se je začela druga svetovna vojna, leto in pol potem nemški napad na Jugoslavijo, nato pa pod krinko „Osvobodilne fronte“ komunistična revolucija, ki je pomenila konec miru in normalnega življenja v Sloveniji. Gospoda Avguština so najprej preganjali nacisti, potem ko je pri Sv. Križu nemškega okupatorja zamenjal italijanski, pa partizani. V tistem času so partizani, ki so se identificirali z OF, ugrabili, strašno mučili in umorili v Loškem potoku kaplana Henrika Novaka, v Št. Rupertu pa ubili župnika Franca Nahtigala in kaplana Franca Cvara. Prav kaplana so privlekli partizani neke noči v župnišče k Sv. Križu in zahtevali od gospoda Avguština, da jim odpre cerkev. Tam je bil priča zadnje Cvarove maše, predno so ga odvedli v gozd in umorili. Ko je bil naš jubilar opozorjen, da tudi njemu strežejo po življenju, se je umaknil v Ljubljano, od koder je bil poslan na drugo kaplansko mesto na Vrhniko. Partizani so se zaradi njegovega pobega kruto maščevali nad farovško kuharico Ano Komat, nad perico Francko Zupan in strežnico Mino Kožamelj, ki sta pomagali v te župnišče. Vse tri samske in stare čez 60 let, so si morale izkopati grob, nato so jih pa zverinsko mučili in umorili.

5. maja 1945 se je gospod Avguštin poslovil od Vrhnike in odšel kot begunec pred komunisti na Koroško. Od tam je šel v Italijo, a se kmalu vrnil v Avstrijo in tam ostal, da je pomagal med Tirolci pri dušnopastirskem delu. 1. januarja 1949 se je odpeljal z vlakom iz Spittala proti Innsbrucku, od tam pa v Turin in Genovo, kjer se je 17. januarja vkrcal na ameriško ladjo Hoollbruck in 6. februarja stopil na argentinska tla.

V tej deželi je šel najprej na faro v Lanus, od tam v La Plato, prvo kaplansko mesto pa je dobil v Floridi. V okolici tega kraja je že pred vojno

živel precej rojakov s Primorske, v letih 1948-49 pa se naselilo še nekaj slovenskih družin povojnih priseljencev. Gospod Avguštin je začel obiskovati vse družine brez razlike, tako „staronaseljencev“ kot „novonaseljencev“. Istočasno je bil nastavljen v tamkajšnjem zavodu šolskih bratov duhovni svetnik Alojzij Košmerlj. Oba sta se resno zavzela za rojake, ki so živeli v tem, severnem, predelu buenosaireškega predmestja. Na fari je bila občasno slovenska maša, vpeljala sta pobožnost prvih petkov, ustanovljen je bil pododbor Društva Slovencev in tako je nastala slovenska verska in narodna skupnost v tem kraju. Gospod Albin je začel poučevati slovenske otroke verouk, v pomoč so prišli laiki in iz teh začetkov je nastala slovenska šola, ki danes nosi ime po Josipu Jurčiču. Po petih letih je na prošnjo laplaškega škofa Solarija nekaj časa nadomeščal župnike po raznih farah. Nato je postal hišni kaplan zavetišča za ostarele v San Isidru, hkrati pa bil tudi spovednik za dijake velikega dijaškega kolegija Marin. Leta 1957 je nastala nova škofija v San Isidru. Škof Aguirre je leta 1960 imenoval gospoda Avguština za župnika zapuščene fare Santa Rita v Boulogne. Takoj je začel z obnovo in popraviljem cerkve, zgradil farno šolo, hkrati

pa se posvečal poživljanju in organiziranju farnega občestva. V nekaj letih je župnija po njegovi zaslugi prišla na prvo mesto v škofiji in postala dekanija. Zadnja leta župnikovanja je na področju njegove fare zgradil v Villa Adelini še veliko novo cerkev. Vsa leta pa je pomagal v krajevni slovenski skupnosti, v kolikor mu je dopuščal čas.

Leta 1981 se je upokojil, a ostal na fari, da je pomagal novemu župniku, poleg tega pa skrbel kot kurat občinske bolnišnice v San Isidru za bolnike celih deset let. Leta 1985 - za 25-letnico njegovega dušnega pastirstva v Boulogne - je škof Casaretto poskrbel, da je fara slovesno proslavila ta jubilej. Leta 1988 je obhajal zlato mašo in sicer najprej v Tinjah na Koroškem, kjer ima jubilar svojega brata, nato pa v Kartitschu na Tirolskem, kjer je prva leta po vojni kaplanoval. Ponovil jo je tudi v rojstni vasi Reteče, potem pa še pri kartuzijanih v Pletterjah. Ko se je vrnil v Boulogne, pa jo je obhajal še enkrat na fari pri Santa Riti. Ta župnija se je - s škofom Casarettom na čelu - pred šestimi leti slovesno spomnila tudi njegove osemdesetletnice. Jubilar še vedno vsak dan mašuje in tudi spoveduje, tako na fari kot tudi pri slovenskih svetih urah v Carapachaju.

V petek, 3. julija, na jubilejni dan mašniškega posvečenja pred šestdesetimi leti, mu bo fara priredila slovesnost biserne svete maše z začetkom ob 19,30 in ob navzočnosti škofa Casaretta. Po končanem slavlju v cerkvi je bila v dvorani napitnica. Krajevni župnik je povabil na praznovanje tudi slovenske rojake.

V nedeljo, 12. julija, ob 11. uri pa bo biserno mašo ponovil v navzočnosti slovenskih duhovnikov še v carapachajskem Slovenskem domu. Po maši bo skupno slavnostno kosilo.

Jubilant je od vsega početka podpiral akcijo za zgraditev Slovenskega doma v Carapachaju, ves čas je navduševal in pomagal. Mnogim rojakom je bil svetovalec ne samo v verskih zadevah, ampak tudi v drugih življenjskih okoliščinah. Čestitkam, ki jih bo prejel te dni biseromašnik Albin Avguštin, pridružuje revija Duhovno življenje tudi svoje dobre želje: „Zdravih in zadovoljnih let ter božjega varstva!“

Kaj je sreča? Druge osrečevati. Kaj je veselje? Druge razveseljevati.

(Wilhelm Keppler).

Slovensko domobranstvo

BOŽIDAR FINK

Ob nastanku domobranstva leta 1943 je bilo vse slovensko ozemlje zasedeno z nemškimi vojaškimi silami. Že leta 1941 so nacisti iz severnega dela Slovenije pregnali duhovnike in izobražence, preselili cela naselja, odpravili slovenske šole, zatrli knjižnice in prosvetne domove. Prisilno so mobilizirali v svojo vojsko, gnali ljudi na prisilno delo ali kazenska taborišča in streljali talce. Po propadu Italije 1943. so zasedli še Ljubljansko pokrajino. Nemška okupacija, kot že prej italijanska, sta bili po enodušnem prepričanju narodna nesreča, zato so se domoljubne politične sile že v začetku podtalno organizirale za premišljen odpor in dejanski nastop ob pravem času. Simpatija vseh, razen komunistov, je bila pri zahodnih zaveznikih.

Položaj je izrabila komunistična partija in je oklicala boj za osvoboditev naroda, v resnici pa je s partizanstvom sprožila socialno revolucijo. Ta tedanji namen dokazuje vsa 45-

letna povojna doba. Narodnoosvobodilni boj je bil samo pretveza za nasilni prevzem oblasti. Za komuniste so bili prvi sovražniki domači nasprotniki, ne tuji okupatorji. Že v letih 1941 in 1942 so samo v Ljubljanski pokrajini pomorili precej nad tisoč domačih ljudi, še preden je nastala prva vaška straža. Žrtve so bile iz vseh stanov, poklicev in starosti. Nad odporništvom pa so komunisti razglasili svoj monopol in vsem, ki bi se upirali okupatorjem mimo njih, zagrozili s smrtjo.

Ljudstvo, ki ni sprejemalo revolucije, je živelo pod terorjem brez varstva. Orožništva ni bilo, policijski stražniki so bili neoboroženi, okupatorji pa so skrbeli predvsem za svojo varnost. A po mednarodnih dogovorih mora okupator tudi skrbeti za varnost in preskrbo prebivalstva, in to tako, da spoštuje zakone, ki veljajo v zasedeni deželi. Dopuščati mora domačo upravo, varnostno službo in sodno oblast. Domobranstvo je tako

bilo po mednarodnem pravu priznana domača varnostna sila, ki ni imela nič skupnega z nacističnimi vojnimi cilji.

Partizani so strahovali ljudstvo s poboji, plenjenjem, nasilnim novčenjem in drugimi samovoljnostmi. Nastopali so proti privoljenju večinskih družbenih sil. Z nesmiselnim izživanjem so pa tudi pobujali grozovite represalije okupatorjev. Zato je večinski del ljudstva imel partizane za zločinsko združbo, ne za poštene bojovníke za svobodo.

Tudi po mednarodnih sporazumih o vojskovanju partizani niso mogli biti priznani za bojovníke. Niso delovali pod poveljstvom, ki bi odgovarjalo zakoniti državi oblasti. Vodila jih je komunistična stranka, ki je bila v Jugoslaviji prepovedana, in so bili v sovražnem razmerju z zakonito vlado v tujini. Niso upoštevali vojnih predpisov in običajev glede načina bojevanja, ravnanja z ranjenci in bolniki in drugega. O tem, da partizani na jugoslovanskem ozemlju niso bili redni bojovníki, se je izreklo tudi ameriško vojaško sodišče za sojenje vojnih zločinov v Nürnbergu.

Domobranci so čutili z zahodnimi

Pogled z zvonika na južni del Slovenske vasi

zavezniki. Pričakovali so anglo-ameriško zasedbo, ob nemškem propadu so se preimenovali v slovensko narodno vojsko in ob umiku iz Slovenije so se izročili britanskim silam zaradi zaščite in sodelovanja. Zahodne vojaške sile niso mogle biti zaveznice partizanstva, ker je bilo v sovražnem razmerju z jugoslovansko vojsko v domovini, ki je odgovarjala priznani zavezniški begunski vladi. Mednarodnopolitično se je to spremenilo šele februarja 1945 s konferenco v Jalti. Partizani so sovražili „gnili Zapad“, čeprav so od njega prejeli materialno podporo iz taktičnih razlogov.

Skupnost z okupatorjem je bila za domobranstvo zgolj zunanja, ne po namenu. Domobranci in Nemci so imeli skupnega nasprotnika, a vsaka stran je nastopala proti njemu iz povsem drugačnih razlogov. Nemci so s tem varovali strateške pogoje za doseg vojnih načrtov, domobranci pa so branili domače ljudstvo pred revolucijskim nasiljem in represalijami okupatorja. O pravi kolaboraciji govoriti ni pošteno, saj ni bilo skupnega načrta in cilja.

Domobranstvo je imelo izrazito slovensko naravo in pomen. Na uniformah so domobranci nosili kokardo v slovenskih narodnih barvah, zgodovinski deželni grb in jugoslovanska znamenja vojaških stopenj. Izobešali so samo slovensko zastavo, uradovni in poveljevalni jezik je bil slovenski in slovensko je bilo poveljstvo na vseh stopnjah. Na vrhu je moralo domobranstvo odgovarjati okupacijski oblasti, tako kot so odgovarjali vsi upravni in sodni organi, ki so imeli nemške svetovalce, pa se to ni označevalo za kolaboracijo.

Domobranska prisega je imela pri zaveznikih neugodne politične učinke, te pa je varljivo povečevala komunistična propaganda. Prisega je bila izsiljena, a že samo besedilo prisega in izpovedi domobrancev izpričujejo, da je šlo za obljubo zvestobe, hrabrosti in pokorščine le slovenskim nadrejenim in v boju samo za slovensko domovino proti nasilju komunistov in njihovih domačih zaveznikov. Boj je bil sicer skupen z nemško oboroženo silo, a je bil omejen le na slovensko območje in namenjen

samo slovenskim interesom. O prisegi Hitlerju ne more biti govora in so tak očitke že pred mnogo leti zavrnil tudi zgodovinarji v Sloveniji. Prisega ni nič dodala osebnim zavezam ob vstopanju v domobranstvo in domobranstvu ni spremenila narave. Potrdila je samo njegov slovenski pomen po ustroju in namenih.

Proti očitkom o domobranskem kolaboracionizmu je treba pogledati, kako je bilo s tem drugod v Evropi. V vseh drugih zasedenih državah, kot npr. na Norveškem, Holandskem, v Belgiji in Franciji, so bila že pred vojno gibanja s fašističnimi nagnjenji, ki so celo simpatizirali z nacizmom. Po nemški zasedbi so se ta gibanja razmahnila in so dajala prostovoljce za lastne skupine SS, ki so bile neposredno podrejene nemškemu poveljstvu, imenoma prisegale Hitlerju in odhajale na svetovna bojišča. Na Slovenskem ni bilo prostovoljskega novačenja v okupatorjeve bojne enote in ne ustanavljanja lastnih legij za zunanje fronte. Domobranstvo je bilo namenjeno samo za vzdrževanje domače varnosti in se ni podvrglo oku-

Zlatomašnik Janez Petek CM v družbi slovenskih duhovnikov na slovesnosti. Prva vrsta od leve: Jože Bokalič CM, zlatomašnik, delegat msgr. Jože Škerbec, France Urbanija in Jaka Barle CM. Druga vrsta od leve: pokojni prof. France Bergant, Štefan Novak, msgr. dr. Mirko Gogala, Anton Bidovec, Franc Šenk, Franci Cukjati, dr. Alojzij Kukovica in Branko Jan CM.

Rožni venec

IVAN KOROŠEC

Bilo je prvo nedeljo v oktobru. Mala vaška cerkev na vzpetini, sveže pobeljena in z jesenskim cvetjem okrašena je bila kakor dobra stara mama z novo zaknašno ruto in z vedno odprtimi rokami. V vasi ni ostalo skoraj ničesar, kar bi pelo o minulih dneh.

V tej cerkvi pa še živi preteklost po vseh simsih, na vse stebre in baročne angelčke so pripeti spomini. Okroglaste stene cerkvice so kakor varno gnezdo, iz katerega smo odšli, vendar nihče ali skoraj nihče se ni več vrnil.

Mlad, nepoznan fant je pozvonil ob zakristiji z zvoncem, ki naznanja mašo že sto let. Prileten gospod, ki so mu leta krivila hrbet, se je ustavil ob kamnitem oltarju. Pevke, mlada nepoznana dekleta, so zapele na koru in gospodov glas s tujim naglasom je v imenu božjem začel sveto opravilo.

Evangelij o Jezusovi priliki bogatinov mize in ubogega Lazarja je prebral s trezno gotovostjo. Pridigo je začel z resnostjo poslednje sodbe, nato pa jo je ovil v rožni venec, v moč njegove molitve ob Marijini prošnji. Ozrl se je po vernikih, kot bi se hotel prepričati, ali mu sledijo, popravil si je ovratnik, se naslonil na oltar in začel:

„Bilo je pred pol stoletja, v tistem zloglasnem taborišču, kamor so po vojni nagnetli slovenske vojake. Hudo je bilo v tem kraju. Ne le lakota in žeja, tudi ravnali so z ljudmi zelo nečloveško.“

Razdelili so jih v tri skupine. Skupina C - največja je bila določena za takojšnji pokol. Ta je bila na prostranem

dvorišču posutem z ostrim gramozom in čakala odvoza v brezna in kraške jame.

Na smrt obsojeni vojaki niso tarnali kljub strašni žeji in lakoti, ki jih je spreminjala v žive okostnjake. Tudi udarce, sramotenja in poniževanja so mirno prenašali.

Oficirjem zmagovalcev in tudi navadnim vojakom so zapovedali kruto ravnanje s temi nesrečniki. Dnevno so prihajali mednje z udarci in psovanjem. Dnevno so jih zasipali v protitankovski jarek za taboriščem.

Tistega dne se je tudi četnemu komisarju zahotelo zabave z njimi. Počasi, kakor tiger je stopal zunaj pregrade in s škodoželjnimi očmi iskal žrtev. Približal se je mreži in opazoval. Ni bil gotov ob koščenem, krvavo umazanem obrazu, vendar ga je poklical:

„Ti tam, ti belček, pridi bliže!“

Fant, sedeč v gruči, je v strahu, dvomu pokazal nase.

„Da, ti, prav ti! Diž se!“ in še psovko je dodal.

Fant se je oprl na sotrpina in se majavo vzravnaval. Popravil si je zmršene in s krvjo sprijete lase in se boječe lovil z bosimi nogami po ostrem gramozu.

„Si ti Skalarjev z Brega?“

„Ja, Stane sem,“ je obsojenec spoznal soseda - komisarja.

„Marš k vhodu!“

S hitrimi koraki je komunist dosegel vhod in razkoračen čakal ubogo žrtev.

Ko se je fant približal, je komisar zrastel pred njim.

„Te ni sram, da si med temi izdajalci?“

„Braniti domovino ni izdajstvo!“ je bil fant odločen.

Komisarja je zmedlo, da se mu upa ugovarjati. Stisnil je pesti, da bi ga zdrobil.

„Bogoslovec sem,“ mu je fant mirno pojasnil.

„Prekleti farji! Vse to izdajalsko delo je vaše!“

Udaril je s tako silo v fantovo lice, da se je ta zazibal in omahnil, da se je podrl kot posekano deblo.

Komisar ga je zgrabil za ovratnik, da bi ga spet oplazil, pa je fantu razparal srjaco.

Na s podpludbami zaznamovanem vratu se je zasvetil rožni venec.

Komisarjeva pest se je razklenila na fantovi rami. Stisnil je ustnice in pregriznil psovko.

Kot na povelje se je zasukal in naglo odšel.

Fant se je sesedel kar ob mreži. Poljubil je križ na raztrganem rožnem vencu in ga stisnil v dlan, kot bi mu segel v roko. Svetla solza mu je risala pot po umazanem licu.

Mrak je že silil iz borštov in pri sv. Ani se je oglasil navček.

„Ta je zame,“ si je skoraj želel bogoslovec. „Ti nesi moj pozdrav slovesa mojim dragim!“

Preden so tisti večer nadaljevali s klicanjem za odvoz, je dežurni zavpil ob vhodu:

„Skalar Stane!“

Bogoslovec se je dvignil, kot bi čakal. Partizan ga je odvedel. „Tega si bodo še posebno privoščili,“ je bila slutnja mnogih.“

In stari duhovnik je obstal pred oltarjem, kot da mu je zmanjkalo besed. Ozrl se je levo in desno, kot bi koga iskal, nato pa nadaljeval:

„... Bogoslovca tisto noč niso odpeljali. Tudi naslednjo noč ne. Komisar

patorjevemu vodstvu za pomoč pri doseganju njegovih strateških ciljev.

Tudi protiokupatorski odpor je bil drugod različen od tistega, kar se je na Slovenskem pojavljalo pod oznako narodnoosvobodilnega boja. Povsod so združene politične sile vodile odporniška gibanja, ki so izvajala le pasivni odpor in propagandne akcije, le redko pa tudi sabotažna dejanja. Niti v Franciji niso bila posebno razgibana. Komunistične skupine so po Stalinovih navodilih sodelovale z nacionalnimi skupinami in se niso polaščale vodstvene vloge. Na Slovenskem so komunisti obšli to navodilo, razglasili monopol nad od-

porniškim gibanjem in spremenili deželo v bojišče divje revolucije. To je pri domačinih povzročilo toliko žrtev, da se njihovo število z žrtvami pri okupatorjih ne more niti primerjati. Po koncu vojne je bila revolucija dovršena z masovnimi poboji razoroženih nasprotnikov in načrtnim preganjanjem in uničevanjem preostalih. Pravi namen komunističnega partizanstva pa je bil potem očitno izkazan v vseh dogajanjih pod komunistično oblastjo.

Z vidika slovenskih interesov je bilo torej domobranstvo odporna sila proti komunistični revoluciji, za katero je partija izrabila priložnost so-

vražne zasedbe. Po koncu revolucije je hotelo domobranstvo kot slovenska vojska privzeti vlogo branitelja slovenske samobitnosti in samostojnosti ter varuha notranje svobode in pravičnega reda.

Z vidika mednarodnega prava pa je bilo domobranstvo domača varnostna sila, ki naj bi zagotavljala javni red zaradi preživetja pod sovražno zasedbo. Če bi ne bilo domobrantsva, bi bile represalije zaradi partizanskih akcij še silovitejše, mladi Slovenci bi še v večjem številu umirali na zunanjih bojiščih za tuje interese, okupatorji pa bi Slovenijo potepali.

ga je rešil smrti. Ne, nisem prav povedal. Rožni venec ga je rešil.

Moč, ki je premagala Savla, je premagala tudi divjega komisarja. Ob raztrganem rožnem vencu na vratu bogoslovca je komisar videl svojo mater, ki je v dalji zanj preštevila jagode te molitve... „Vsak dan bom zate molila rožni venec, da bi se vrnil živ in zdrav,” mu je dejala, ko je odhajal.

„Dragi verniki, čudna so pota božje milosti. Neizmerno je njegovo usmiljenje. Njegovo ime bodi posvečeno.” Potem je nadaljeval s tihim, skoraj zaupnim glasom:

„Tisti sestradani in raztepeni bogoslovec s strganim rožnim vencem je moj sobrat Stanislav. In tisti nekdanji kruti četni komisar - sem jaz.”

Vsa cerkev je obnemela. Stari duhovnik si je obrisal solzo z uvelega obraza, pogoltnil znova doživeto zgodbo in s tresočim glasom nadaljeval:

„Verujem v Boga Očeta vsemogočnega...”

(Iz knjige: Ivan Korošec,
Beli spomini, Založba ILEX,
Ljubljana 1996)

IZ NAŠE KRONIKE

Na sestanku ZSMŽ v Slovenski hiši 6. maja so se članice spominjale prvega romanja povojnih vseljencev v Luján in se pogovarjale o našem vživljanju v nove razmere v Argentini.

Veseloigro Pri belem konjičku so člani Slovenskega gledališča Buenos Aires v režiji Maksa Borštnika 9. maja ponovili v Hladnikovem domu v Slovenski vasi.

Pastoralni obisk med rojaki v Mendozi in San Luisu: Od 14. do 17. maja je delegat za Slovensko dušno pastirstvo v Argentini mons. Jože Škerbec obiskal rojake v Mendozi, kjer je slovenski dušni pastir Jože Horn; 14. in 15. zvečer je imel v kapeli v Slovenskem domu duhovno obnovo z mašo, v soboto, 16. maja, dopoldne je maševal za otroke Šole sv. Cirila in Metoda, popoldne pa se srečal s srednješolci; v nedeljo, 17. maja, ob 12,30 je z dušnim pastirjem Jožetom Hornom daroval romarsko sveto mašo v cerkvi Jesús Nazareno v Guaymallenu, po kosilu v parku ob cerkvi pa je bila popoldanska pobožnost; rožni venec, procesija, pete litanije Matere božje, posvetitev Mariji, zahvalna pesem in blagoslov z Najsvetejšim; v ponedeljek, 18. maja, je obiskal družine v San Luisu, zvečer pa imel sveto mašo za rojake v cerkvi Karmelske Matere božje, kjer biva dušni pastir France Novak.

Ivan Korošec

V rudniškem rovu svete Barbare

Nekje v dolini
so tovornjaki obstali,
naloženi z žico zvezanimi
skeleti,
zajeti
v zanko
steklenokrvave noči.

Žica reže v zapestju,
prsti so odmrli
in nalomljene kosti
skele v spoznanju:
„O Bog, vsega so me strli.”

Kako bodo te roke
še kdaj orale, kosile,
pri cerkvi zvonile?
Kako bom hodil v vas
in te ljubil dekle?

- - -

Z brcami, kopiti,
kriki prostakov
jih mečejo s tovornjakov
pijane,
podivjane zveri.

Trgajo jim še zadnje
ušive cape,
sekajo čevlje,
izbijajo čeljusti
z zlatimi zobmi.

Znova udarci poženejo
krvavo procesijo,
nago in boso
preko griča na roso
robidovja
in kámenja ostre poti.

Ko jih objela
je vlažna téma tunela,
se je umirila sla
jeklene noči.

Razbita, naga telesa
zvezanih rok
slepo hité
bosih nog
v rov steklene temé.

Vanj se vžigajo
snopi žarometov,
ki jih v globino podé.

Naprej, le naprej!
Tam več ni udarcev
ne psovka ne krvi.

Okostnjaki hité
kot da življenje lové
za novo pomlad.

Hropejo,
padajo vznak.
Usta žejna, krvava
prosijo vode
v blatu močeradov in spak.

Nič več nogé ne drže - .
Objeti čez pas
po kolenih drsé
okoli oltarja
pred žrtvenik
v poslednji vik:
„Kriste, reši nas!”

- - -

Potem -
potem zmanjka jim tal - .
Padajo v žrelo globine,
kakor sadeži v kad,
da dozoré
v žlahtni mošt
slovenske ženitnine.

Padajo na koščena telesa
lovečih se rok
v gnijoči smrad in kri,
ob vzdihih
in kosih molitev,
ki jih krvava sopara duši.

Kakor pohojeni črvi
polzé iz kopice mesa,
srkajo kri
v objemu sto rok
o Bog - - !

Kri klokota iz teles
kakor studenci
čez skalnato jez.

- - -

V teme globini
umira glas:
„Marija, pomagaj,
- reši - nas - - !”

FINALE MAESTOSO

NADISLAVA LAHARNAR

Z rojstvom, še bolj pa s krstom je vsakdo prejel povabilo na veliki zbor ob zaključku časov. Tja bo prišel prost zemskih spon in vsega minljivega in „v delih svojih sam bo živel večno“ (Anton Aškerc). Tam videz in resnica nič več ne bosta mogla biti sprta.

Izziv že na zemlji ni v imetju, znanju in veljavi, ampak v „Biti ali ne biti“ (Shakespeare, Hamlet), „Boš, kar naj bi bil, ali pa ne boš nič!“ (General San Martín). Izziv je: s trdom in s prejetimi talenti v svoji osebnosti čim bolje razviti podobo božjo, po kateri je bil vsak ustvarjen.

Tam bodo starši s svojimi družinami, za katere so se žrtvovali, in vredni politiki s svojimi narodnimi družinami, ki so jih odgovorno vodili; tam bodo vsi dušni pastirji s svojimi ovčicami, za katere so nesebično skrbeli! Tam bodo

veliki znanstveniki, misleci in samostojni umetniki, ki so z dovršenostjo svojih del svetili zaporednim rodovom in jim

Nadislava Laharnar

Ob zatonu dneva

*Ko pred veličje božjega obličja
prišla bo moja duša
ob zatonu dneva,*

*brez gmote in težav prevajanja čutil,
prosojna vsa bo obstala
onstran časa;*

*dejanje in nehanje, nje nameni -
dokončno vrednost vse bo zadobilo
v čisti Luči.*

pot kazali v Očetovo hišo!

Nepregledne množice izvoljenih bodo pridružene angelskim zborom, s svetostjo bodo odete od Svetosti same in v Knjigi Življenja bo vsak poedinec dobil na svoje ime prepisano, kar „oko ni videlo in uho ni slišalo...“

IZ NAŠE KRONIKE

38. obletnica Slovenskega doma v San Martinu, kjer je dušni pastir Franci Šenk, je bila v nedeljo, 17. maja: zahvalno sveto mašo je daroval vice-delegat dr. Lojze Kukovica; med mašo je pel pevski zbor pod vodstvom Lučke Kastelic; po skupnem kosilu je bil popoldanski program: argentinska in slovenska himna, pozdrav predsednika SD Andreja Peršuha, govor Marjete Smersu Boltežar in odrski prikaz v besedi, pesmi in plesu pod geslom: „Vesela domovina, pozdravljena iz veselega srca!"; nastopili so vsi učenci šole škofa Rožmana, pevski zbor in mladina; vezno besedilo sta govorila Marta Škulj in Jože Rupnik, recitirali sta Metka Kahne in Vera Podržaj, sceno je izdelal Anton Pavlič, program pa režiral Maks Borštnik.

Dr. Andrej Vovko, zgodovinar in znanstvenik iz Ljubljane, je 20. maja predaval o „Slovenskem adventu" v Slovenski hiši pod okriljem SKA.

Duhovne vaje za dekleta so bile od 22. maja zvečer do 25. maja popoldne na kintu Nazaret v San Miguelu pod vodstvom dr. Lojzeta Kukovice; udeležilo se jih je 23 deklet.

Duhovne vaje za fante so bile od 23. do 25. maja v Domu duhovnih vaj San José v Pilarju; udeležilo se jih je 13 fantov, vodil jih je Marjan Vidmar.

Dan duhovnosti za dijake srednješolskega tečaja je bil v soboto, 23. maja, v Slovenski hiši, pod vodstvom Francija Čukjatija in Francija Pavliča CM.

Pred praznikom Marije Pomagaj, 23. maja, smo se Slovenci v Argentini duhovno povezali z rojaki v domovini in drugod po svetu ob prižgani sveči pred podobo brezjanske Marije z molitvijo s prošnjo za ohranitev naše vere, slovenske kulture, jezika in izročil.

Ob 50-letnici prihoda ladje Stewart, ki je pripeljala v Argentino veliko število slovenskih beguncev iz italijanskih taborišč, so se številni rojaki v soboto, 23. maja, zbrali k zahvalni maši v

cerkev Marije Pomagaj in po maši k srečanju s prigrizkom.

Žegnanje pri Mariji Pomagaj s pomenovanjem Slovenske hiše po njenem graditelju mons. Antonu Oreharju je bilo v nedeljo, 24. maja.

Na duhovniškem sestanku v Slovenski hiši v sredo, 27. maja, je govoril dr. Mirko Gogala o cerkvenopravnih pravilih o zakramentih uvajanja v odnosih med katoliško Cerkvijo in ločenimi krščanskimi Cerkvami.

Eden od recitatorjev odrskega prikaza na spominski proslavi v spomin junakov v Slovenski hiši

Moji spomini

BORIS KOMAN

(9) SPITTAL OB DRAVI

Meseca marca 1946 se je za nas pričelo novo obdobje, ki je trajalo do odhoda čez ocean. Taborišče v Spittalu je bilo veliko, sestavljala sta ga stari in novi del. Stare dolge barake so pod nacizmom služile za ruske in francoske vojne ujetnike. Ko so po vojni ti odšli, so jih napolnili begunci raznih narodnosti, predvsem pa Slovenci. Nas, ki smo prišli iz Kellerberga, so nastanili v barake novega dela. Duhovniki smo dobili sobo v baraki 39. Sobe novih barak so bile še brez stropov. S kolegom sva šla na lov za potrebnimi kosi lesa in lepenke in se kar sama lotila stropa. Mene je delo utrudilo, ker nisem nikoli delal kaj takega. Urediti sva morala tudi stranišče, ki je bilo še brez strehe. Taborišče pa je že imelo prostore za šolo, veliko kapelo, gledališko dvorano, kaneje, ko so se priselili še begunci iz Lienza, pa smo dobili še majhen dispanzer. Kellerbergčani smo se takoj vključili v celotno življenje taborišča, tako v kapeli kot v šoli, kjer sem poučeval verouk v 1. in 3. razredu. Pohitel sem tudi s pripravo na prvo sveto obhajilo skupine otrok, katero sem začel poučevati že v Kellerbergu.

Bližala se je velika noč, na katero smo se skušali lepo pripraviti. Prvič v življenju sem bil naprošen za vodstvo duhovnih vaj za fante in može. Ker še nikoli nisem vodil duhovnih vaj, mi je priprava vzela veliko časa. Duhovne vaje so trajale od 3. do 7. aprila z lepim številom udeležencev. Vsak dan sem imel en govor zjutraj, drugega pa zvečer.

Nekega dne se je pojavil v taborišču župnik iz Kellerberga in me prosil, da bi prišel za veliko noč v Rubland in tam maševal. Ustregel sem mu in spet odpotoval v to prijazno gorsko vas. Prej kot velikonočno mašo pa sem imel za žene in dekleta duhovno pravico na praznik. Tako sem preživel veliko noč v Rublandu. Bilo je izredno lepo vreme. Popoldne je prišla tja majhna skupina iz taborišča, med njimi Virantovi. Imeli smo malo procesije, pri kateri smo ubrano peli, da so nas domačini kar poslušali.

Ko sem se vrnil v taborišče, me je že čakalo povabilo iz Lienza na poroko Pikčeve Mici. Tako sem šel spet na pot in imel priložnost vsaj malo

zpoznati lienško taborišče.

In prišel je vnebohod, praznik, določen za dan prvega svetega obhajila. Imeli smo lepo slovesnost v kapeli, pri kateri je izstopal lepo okrašen oltar, za konec pa še boljši zajtrk za prvo-obhajance v posebni baraki. Prisoten je bil celo en Anglež od taboriščnega vodstva, ki se je čudil, da znamo Slovenci še v bornih okoliščinah pripraviti kaj takega.

12. julija smo zaključili šolsko leto s sveto mašo in začeli počitnice. Takrat smo dobili tudi več stikov z župniki okoliških far, npr. iz Amlacha, St. Peter in posebno z župnikom iz Balmarsdorfa. Ta je bil zelo prijazen in me je nekajkrat naprosil, da sem mu spovedoval otroke. Večkrat mi je potožil, kakšno škodo je napravil naci-zem vernikom, češ da skoraj nobeden več ne hodi k nedeljski maši. Pohvalil pa je Slovence z južnega dela Koroške, kjer je bil za dušnega pastirja nekaj časa med vojsko. Kakšno nede-ljo pa sem moral iti maševat rojakom, ki so bili na delu zunaj taborišča. Tako npr. v Treffling, kjer so naši moški podirali bukova drevesa za naše taborišče. Tam se je navadno za-držal kolega Anton Vukšinič. Obiskal sem tudi rojake v Steinfeldu, kjer sem imel priložnost videti Belo jezero. Dr. Blatnik nam je nekoč razlagal, da gre pri besedi belo za staro besedo, ki naj pomeni hudournik. Da imamo zato Koroško Belo, Bohinjsko Belo. Belo jezero na Koroškem torej polnijo hu-dourniki z gora, ki to jezero obkro-žajo.

PO GORAH

Nekateri duhovniki smo izrabili počitnice tudi za gorske ture, zlasti za gore okrog Spittala. Najbližji Goldeck nam je bil za znan od prej. Prva gora, ki smo jo osvojili poleg Goldecka, je bil Gmajneck, široka gora, polna krasnih gorskih rož. Naskočili smo jo 3. julija pod vodstvom kolega Matije Lamovška. Ker nismo imeli primerne hrane, smo jedli, kar smo pač imeli. Tako se je moral g. Matija zadovoljiti s suhimi ribami, ki jih drugače ni mogel niti videti. Tisto poletje sva se namenila z učiteljem Slavkom Ovnom osvojiti visoko goro Reiseck, čeprav o njej nisva vedela dosti. Iz mladostne zagnanosti sva šla na dolgo pot in dosegla prva vrhova Kleine in Hohe Leier. Tam sva spraševala ovčje pastirje za pot na vrh, pa tudi niso nič vedeli. Kar na slepo sva rinila naprej in končno le prišla na cilj. Vsa srečna sva se vrnila v taborišče, kjer se je potem mnogo govorilo o najinem gorskem uspehu in je navdušilo skupino deklet s Posavja, da so se z najino pomočjo še one povzpele na to goro.

Ponudila pa se je priložnost za vzpon celo na Grossglockner, kamor nas je povabil mladi kolega Ciril Lavrič, ki je že dalj časa osvajal najvišje avstrijske vrhove. Za turo smo se navdušili Matija Lamovšek, učitelj Slavko Oven, Anton Vukšinič in jaz. Dobili smo se v Lienzu in se odpeljali po gorski poti, ki pelje k Sveti krvi, kjer je takrat živel duhovnik Zabret ml. Do planinskega doma v višini 2750 metrov ni bilo težav, tam se je pa začel večni sneg. Morali smo si navezati dereze in se v vrsti za Cirilom Lavričem počasi dvigati do planinske kočice Adlersruhe v višini 3500 metrov, kamor smo prišli že v mraku. Spravili smo se na ležišča, da se odpočijemo za zadnji naskok naslednjega dne. Ponoči je celo malo snežilo. Dopoldne smo odrinili na pot proti vrhu, a smo se morali zaradi premočnega mrzlega vetra kmalu vrniti in čakati na boljše vreme. Medtem je pripeljal neki gorski vodnik dva turista in se napotil z njima proti vrhu, kot malo prej mi. Pa tudi oni niso prišli daleč. Kmalu so se vrnili vsi prezeblji. Vodnik je naročil za oba turista nekaj močne pijače, potem pa ju spravil v dolino, da ju ne zadene kap. Mi smo pa še vedno čakali in upali. In res se je veter malo čez pol-dne umiril, da smo se okorajžili in znova poskusili srečo. Po velikem naporu smo končno prišli do sedla, od koder ni bilo več daleč do vrha. S

IZHODIŠČA IN SMER

katoliškega družbenega nauka

Maja letos je Družina v Ljubljani izdala knjigo dr. Marka Kremžarja Izhodišča in smer katoliškega družbenega nauka. Za njeno predstavitev ponatiskujemo za naše bralce Spremno besedo prof. dr. Janeza Juhanta in avtorjev Predgovor.

Spremna beseda

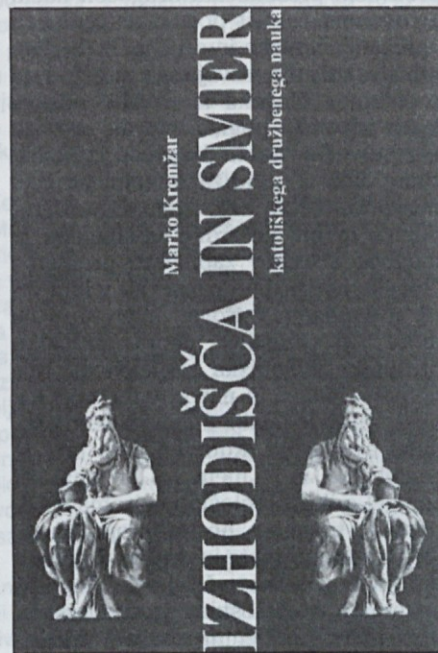
Slovenci smo posebno po padcu komunizma dobili kar nekaj del o krščanskem oziroma katoliškem družbenem nauku, papeške okrožnice o družbenih vprašanjih pa smo smeli izdajati tudi v prejšnjem režimu. Pričujoča Izhodišča in smer katoliškega družbenega nauka pomenijo dodatno obogatitev na tem področju.

Dr. Marko Kremžar sodi med vodilne katoliške laike. Ob starejši povojni generaciji v tujini - kjer je bilo to edino mogoče - nadaljuje študij in poglobljanje temeljnih vprašanj krščanskega družbenega nauka. Delo naših katoličanov po svetu je bilo zlasti pomembno zato, ker je svet v tem času na pogoriščih vojne skušal graditi prav na teh temeljih nov demokratični sistem. Tako smo lahko prek svojih rojakov v tujini tudi Slovenci gojili in poglobljali te tokove. Ob spremembah leta 1989 (do danes) so ti rojaki, žal, ostali skoraj popolnoma izločeni od oblikovanja nove države in demokratske družbe. Njihovo sodelovanje pri graditvi mlade države bi nedvomno začrtalo bolj perspektiven razvoj naše družbe. Posebno bi nam to olajšalo včlenjevanje v evropski in svetovni prostor. Takšno sodelovanje je bilo še aktualno v času osamosvajanja, potem smo na te rojake „pozabili“. Zgled in spodbuda za to so nam lahko Judje, pa

povedala župniku, kaj želiva, se je čudil najini prošnji, a naju je vendarle pustil maševati.

Nam duhovnikom so izleti v gore v času počitnic služili kot potrebna sprememba od vsakdanjih obveznosti. Med letom je bila naša glavna skrb za duhovno življenje naših rojakov v taborišču. Zato smo poleg vsakdanje maše prirejali tudi duhovne obnove. Leta 1946 sem bil vsaj dvakrat izbran, da sem jih vodil. Junija za moše in fante, septembra pa za žene in dekleta.

Drugič dalje

tudi Hrvati in še nekateri narodi.

Pričujoče delo je tudi nadaljevanje bogatega izročila, ki so ga utemeljili Krek, Ušeničnik, Gosar in drugi krščanski družbeni teoretiki. Potrjevala ga je praksa krščansko-socialnega gibanja, ki ga je ukinil komunizem, nadaljevali pa so ga Slovenci v Argentini in Ameriki z združenimi in drugimi gospodarsko-socialnimi in prosvetnimi ustanovami. To delo so poglobljali tudi Slovenci v Avstriji in Italiji in so iz njega črpali moč za narodnostno ohranitev.

Delo Marka Kremžarja je zaokrožen pregled temeljnih družbenih problemov, njihovo opredeljevanje in razreševanje v luči judovsko-krščanskega oziroma izročila katoliške Cerkve. Avtor razčlenjuje ta vprašanja v stari in novi zavezi, v dilemah „krščanske družbe“ v srednjem veku in družbenih težavah novoveških tokov. Predstavlja ključne probleme industrijske dobe, ki je porušila ustaljeni krščanski družbeni red in zahtevala novo opredelitev ključnih postavk družbe in njenega razvoja.

Ob okrožnicah papeža Janeza XXIII., Pavla VI. in Janeza Pavla II. ter nauku II. vatikanskega cerkvenega zbora Kremžar izpostavlja temeljne probleme sodobnega sveta kot vprašanje reda in miru, razvoja in napredka, svobode in zatiranja, ujetosti in duhovnega poleta. Vzajemnost (solidarnost), zvestoba,

pogumom, ki nam ga je znal dajati Ciril Lavrič, smo prelezli to zadnjo oviro in zadovoljni naredili še zadnje korake h križu na vrhu Grossglocknerja. Ko so še odprli oblaki in se je pokazalo sonce, smo od veselja zavriskali. Naši klici so navdušili turiste pri koči, da so še oni odrinili proti vrhu. Tisti dan je Lavrič odšel z nekaterimi še na Sonblick, midva z Ovnom sva pa raje počivala. Medtem so nama sporočili, da odhaja poln kamion ljudi na planino nasproti velikega ledenika v planinsko kapelo k maši za pastirje, ki v tisti višini pasejo ovce. Povabili so naju na kamion, da sva prisedla, čeprav na njem že ni bilo več prostora. Vožnja je bila neprijetna zaradi gneče, pa tudi zaradi globokih prepadov, mimo katerih je vozil, da sem rajši kar mižal. Pri planinski maši je bilo veliko ljudi. Z Ovnom sva sklenila, da se nazaj ne bova peljala s kamionom. Pot navzdol sva naredila peš in čeprav se je vlekla, sva dobro hodila in srečno prišla. Drugo jutro smo se vsi skupaj odpeljali proti Lienzu, od tam pa z vlakom do Spittala.

Na postaji sva imela z Lamovškom zanimivo doživetje. Na peronu sta naju dva policista sumljivo ogledovala. Nazadnje se je eden približal in me vprašal, kaj imam v nahrbtniku. Ko sem mu povedal, je hotel tudi videti, kaj prenašam, potem pa še zahteval pisno dovoljenje za bivanje v tem kraju. Ko sem mu ga pokazal, je zardel in se oprostil. Tovarišu, ki je bil tudi radoveden, je povedal, da sem katoliški duhovnik, in potem sta naju pustila pri miru. Šele pozneje sva zvedela, da je tiste dni pobegnilo nekaj zapornikov iz zaporov in da so jih lovili. Tako so minili lepi dnevi od 19. do 21. septembra 1946.

Še eno lepo gorniško zadoščenje sem doživel v visokih gorah v družbi Antona Vukšiniča. Peljala sva se z vlakom do Mallnitztza in potem počasi iskala pot na vrh znane, precej čez 3000 m visoke gore Ankogel. Poti nisva poznala, nikogar nič spraševala, pa sva kljub temu prišla na cilj. Po dolgih urah hoje sva na vrhu končno zagledala veliko planinsko kočo, kar je bilo za naju znak, da sva na pravi poti. V koči sva prespala, se posvetovala z domačini, drugo jutro pa vztrajno hodila naprej. Tudi kolega Vukšinič, ki v domovini ni bil hribolazec, je hodil brez problema, da sva srečno prelezla zadnji del zledenelega snega in prišla na vrh. Vesela sva se potem vračala nazaj v dolino. Ker sva hotela v Mallnitztzu maševati, sva hodila tešče. Ko sva

subsiarnost, odgovornost, pa tudi delo, kruh, upanje, greh in beda se prepletajo skozi človeška razmerja, zato avtor zaključuje: **Misli in delaj in moli.**

Bralec bo odkril marsikaj novega, predvsem presenečata drugačen način in obenem celovit pogled na temeljna vprašanja človeka in družbe. Iz družbenih struktur ter razvoja in razreševanja problemov človeka in družbe odseva jasen katoliški pogled, morda za koga kar preveč svetel in preprost. Iz razmišljanj diha vera, ki zapletenim družbenim problemom daje premočrnost ter odpira in utrjuje trdno upanje, da je mogoče še tako zapletene probleme človeka in družbe razreševati v luči vere in zaupanja v Boga. Smer torej ne more biti vprašljiva, čeprav jo lahko otežujejo življenjska zapletenost, raznolikost stališč in nazorov ter zagledanost vase, ki slabi duha vzajemnosti, duha evangelija. Kdor bo delo bral le sociološko in v njem ne bo znal ali zmožen odkriti teoloških oziroma eshatoloških temeljev, bo težko sprejel celovito podobo sveta in družbe. Kljub temu pa bo bralec našel poglobljeno in sodobnim sociološkim, gospodarskim in socialno-političnim teorijam primereno analizo preteklega in sedanjega stanja v družbi, njenih gospodarskih, političnih in socialnih tokovih. Njihova postavitev v teološko perspektivo pa utemeljuje in daje pravi smisel naslovu: **Izhodišča in smer.** Morda se bo bralec ob tem spomnil na Rebulovo Smer nova zemlja. Četudi gre za različno zvrst - tam za umetnost, tu za znanost - je ta perspektiva skupni temelj obeh del.

Kremžarjevo delo je torej dragocen pripomoček ne samo za uvajanje v katoliški družbeni nauk, ampak tudi za boljše razumevanje pomembnih družbenih vprašanj, kot so družina, država, gospodarstvo, sociala in vse, kar sestavlja človekova temeljna razmerja v družbi, še posebej med državljanom in državo ter med delavci in delodajalci. Bralec se bo seznanil z družbenimi ustanovami, zakonodajnimi in drugimi družbeno-političnimi zadevami do danes, se poglubil v globalna in odločilna mednarodna vprašanja in njihov razvoj, od imperializma prek komunizma do sodobnega neo-liberalizma in multikulturalizma.

Morda bo bralec med vrsticami odkril ne le verskega duha, ampak tudi avtorjevo katoliško naravnost, ki jo je ta prejel najprej pri očetu, znanem predvojnem socialno-političnem delavcu Francetu Kremžarju, jo okrepil v mladčevskih vrstah, preizkušal v begunstvu, komunističnih zaporih ter končno

v dolgotrajnem izseljenstvu. Povsod je ohranil to zaupljivo vero, ki razsvetljuje tudi v strukture greha in človeško omejenost tega sveta, zaradi česar kristjanu tudi v zapletenih in neurejenih razmerah ostaja stalno upanje, da „**je pri Bogu vse mogoče**“ (Lk 18,27).

Prof. dr. Janez Juhant

Predgovor in zahvala

Ko dajem to pisanje iz rok, se dobro zavem nevarnosti, ki jo predstavlja pozizkus povzeti bistvene misli iz tematike, ki je po svoji globini in po neštetih odtenkih neizčrpna.

Prepričan sem, da z naslednjimi razmišljanji o katoliškem družbenem nauku ne bo zadovoljen marsikateri zgodovinar, sociolog, filozof in teolog. Segam namreč na omenjena področja, a se jih le bežno dotikam v zavesti, da bi nadaljnje poglobljanje zahtevalo drugačen, interdisciplinarni pristop. In vendar ni mogoče niti načeti družbenih vprašanj, ne da bi se znašli na križišču različnih pogledov, idej in strok.

Najbolj bo opazil pomanjkljivosti naslednjih poglavij vsak strokovnjak na svojem področju. Naj mu bodo te izhodišče za poglobljen, specializiran študij iste tematike. Tako bomo prišli do obširnejše socialne knjižnice, ki bo razpravljala s katoliškega vidika o vprašanjih, na katera si mora slej ko prej odgovoriti vsak narod sam.

Namen knjige je nakazati bogato vsebino in razvejenost cerkvenih socialnih dokumentov ter opozoriti na enotnost smeri kljub mnogim potem, ki jih ti odpirajo in omogočajo. Pisana je bila predvsem ljudem, ki jim je vsebina družbenega katoliškega nauka manj znana ali pa jo poznajo ločeno od zgodovinskih razmer, v katerih je dobivala različne poudarke. V takem primeru je prav lahko prezreti razliko med nespremenljivimi temelji in prigradnimi, času in razmeram pogojenimi nasveti, ki jih vsebujejo posamezni dokumenti.

O naslednjih razmišljanjih bi mogli reči, da so obrnjena k svetu. Vendar se k svetu obračajo tako tisti, ki ga malikujejo, kakor taki, ki ga sprejemajo kot dar in motré v njem božje stvarstvo. Na ta način, z nogami na zemlji in s srcem pri Bogu, naj bi bili obrnjeni k svetu vsi kristjani. Pobožnost tedaj ne bo sebična, marveč - četudi osebna - vendar občestvena. Pod tem vidikom bi bilo tole pisanje morda lahko izhodišče tudi k večji osebni poglobitvi.

Ker ni več navada, da bi dajali knjigam, ki govore o stvareh vere in morale „**imprimatur**“, je vsa odgovornost za trditve, ki niso označene kot citati,

moja. Seveda pa sem v primeru, da se te ne bi skladale s stališči Cerkve, pripravljen stvari še enkrat premisliti; končno besedo pri razlagi cerkvenega nauka, tudi družbenega, ima še vedno papež in škofi.

Zavedam se, da se nekatere misli na naslednjih straneh ponavljajo, vendar jih nisem črtal, da bi tako prišla še bolj do izraza povezanost in skladnost med časovno oddaljenimi cerkvenimi dokumenti. V razmišljanjih o teh spisih sem tu in tam, vsaj na videz, zapustil notranjo nit obravnavanega teksta in sledil mislim, ki so se mi porajale ob njem. Ker menim, da sem pri tem ostal v območju cerkvenega socialnega nauka, jih puščam v presojo bralcu.

Glede navedb iz cerkvenih dokumentov je potrebno kratko pojasnilo. Čeravno je seznam obravnavanih ali vsaj omenjenih okrožnic precej obširen, nikakor ni izčrpen. Težko bi namreč našli kako pomembnejšo papeško izjavo, napisano v tem stoletju, ki ne bi vsebovala bolj ali manj poudarjene socialne misli. Citati omenjenih dokumentov so v večini primerov moji prevodi iz španskih uradnih besedil, bodisi ker slovenskih ni bodisi ker meni niso bilo dosegljivi. Okrožnice sedanjega papeža Janeza Pavla II. pa navajam po skrbno pripravljenih slovenskih izdajah v zbirki „Cerkveni dokumenti“ medtem ko so sklepi Drugega vatikanskega vesoljnega cerkvenega zbora navajani po knjigi „Koncilski odloki“, ki jo je založil leta 1980 Nadškofijski ordinariat v Ljubljani.

Naj izrazim na tem mestu zahvalo vsem, ki so kakorkoli pripomogli, da sem se naslednjih razmišljanj lotil in jih lahko dokončal. Najbrž ne bi pričel s takim pisanjem, če mi ne bi pred leti, ko nisem mogel kupiti niti najpotrebnejših študijskih knjig, pokojni prof. dr. Ivan Ahčin dal na razpolago svoje obširne strokovne knjižnice. Posebno zahvalo sem dolžan univ. prof. dr. Milanu Komarju, ki me je s predavanji dolga desetletja usmerjal, v pogovorih pa s svojo bogato izkušnjo opozoril na marsikaj, kar bi sicer lahko spregledal. Iskren „Bog plačaj“ prijatelju Zorku Simčiču in vsem, ki so z nasveti in spodbudo spremljali moje pisanje, posebej še Božidarju Finku, ki mi je, kljub poklicni obremenjenosti, požrtvovalno pomagal pri piljenju sloga. Končno moram s hvaležnostjo priznati, da se ne bi znašel iz množice osnutkov, zapiskov, prepisov in prispisov, če mi ne bi pri tem pomagala, tiho in potrpežljivo kot vedno, žena Pavla.

M.K.

+ ODŠLI SO +

Matevž Jelenc

Po dolgi in težki bolezni je 4. marca 1998 umrl v Miramaru Matevž Jelenc. Komaj po treh mesecih, ko so se njegovi starši izkricali v buenosaireskem pristanišču, se je 5. aprila 1948 rodil v kliniki Rivadavia v Buenos Airesu. Kmalu potem se je družina preselila v Mar del Sud. V prijetnem ter zdravem družinskem okolju in neskončni pampi se je razvijala njegova otroška doba. Šolo je obiskoval v Mar del Sudu in v Miramaru, kamor se je s starši preselil po enajstih letih. Pri svojem očetu, ki je opravil mojstrski izpit v Šenvidu nad Ljubljano, se je izučil za dobrega mizarja.

Leta 1973 se je poročil z Raquel León. V srečnem zakonu so se rodili štirje otroci: Julijeta, Matías, Carolina in Marcos. Bil je dober mož in skrben oče.

Leta 1978 je obiskal Slovenijo in spoznal svoje korenine.

Bil je velikodušen do domačinov in Slovencev, saj jih je bil vedno vesel in jim je rad pomagal, ko so hodili na počitnice v Miramar. Naj mu bo vse-mogočni Bog bogat plačnik!

Duhovnik Stanko Jazbec

24. marca je umrl v Kaliforniji ljubljanske nadškofije Stanko Jazbec. Rojen je bil 3.1. 1919 v Sebenjah, v župniji Križe pri Trzinu, 11.6.1944 ga je škof dr. Gregorij Rožman posvetil v duhovnika. Maja 45

se je pred partizani umaknil v begunstvo. 3 leta je živel v begunskih taboriščih v Italiji. V Barletti je ustanovil in vodil pevski zbor. Za 3 leta je nato odšel v Španijo, 1952 pa v ZDA. Služboval je na več župnijah. Bolehal je več let. Njegovo truplo so prepeljali v domačo župnijo Križe.

Marija Planinšek roj. Marušič

V Villa Lynch pri San Martinu je 14. aprila 1998 po kratki bolezni umrla gospa Marija Planinšek. Pokojna je bila rojena 3. maja 1912 na Lokvici pri Opatjem selu na Krasu kot prvorojenka. Imela je še 4 sestre in 4 brate. Med prvo svetovno vojno je bila družina v izgnanstvu na Češkem. Tam je hodila v šolo in se naučila brati in pisati češko. Po vrnitvi v rojstni kraj so našli vse porušeno, zato so živeli nekaj časa v Ptuj in se šele kasneje vrnili na Lokvico. Bilo je zelo težko, živeli so pod Italijo in veliko trpeli pod fašizmom. Ni bilo slovenske šole ne slovenskih maš. Leta 1928 se je oče Andrej odločil, da gre začasno v Argentino, da bi zaslužil in spet zgradil dom za družino. Dve leti kasneje je poklical najstarejšo hčerko Marijo, ki še ni spolnila 18 let, da pride za njim. Leta 1933 so pa prišli še ostali člani družine Marušič. Naselili so se v San Rafaelu pri Mendoza. Med tem časom je Marija delala v Buenos Airesu in pomagala družini.

24. junija 1939 se je poročila z Ivanom Planinškom iz Velike Loke blizu Trebnjega na Dolenjskem. Tudi on je prišel v Argentino leta 1930, a je živel do 1937 v Comodoro Rivadavia. Poročil ju je gospod Janez Hladnik v baziliki sv. Jožefa na Floresu. Zgradila sta si prijazno hišo v Villa Lynch (San Martin). Do svoje smrti je Marija živel v isti hiši. V srečnem zakonu sta se jima rodili hčerki Marija Roza in Ana Beatriz. Prva je poročena z Milanom Keržičem, druga pa s Tonetom Možinom.

Leta 1957 je nepričakovano izgubila moža in je v težkih razmerah skrbela za njuni hčerki in za dom. Bila je zelo dobra pevka. Kadar je le mogla, je prepevala in razveseljevala domače in prijatelje z narodnimi in cerkvenimi pesmimi. Rada je hodila k slovenski maši pri Svetogorski Kraljici v cerkvi sv. Rafaela v Devoto. Veliko je brala in rada pisala pesmice. Vnuke Adrijana, Alenka, Gabrijel, Nikolaj in Andrej so skrbeli, da so ji delali veselje zadnja leta njenega življenja.

Bila je zelo poštena in dobrasrčna, povsod so jo spoštovali in imeli radi. Pokopana je na pokopališču v San Martinu in počiva v istem grobu kot njen mož Ivan, ki je umrl pred 41 leti. Bog ji daj večni mir in pokoj!

Sestra Pavla (Vera Pavla) Škrbec

Vera Pavla je bila šesta od devetih otrok v družini. Rojena je bila 25.6.1927 v Nadlesku pri Starem trgu pri Ložu. V dobri krščanski družini je prejela pravo krščansko vzgojo, je bila članica Marijine družbe in Katoliške akcije. Pred partizani

se je najprej umaknila na Rakke, maja 45 pa v begunstvo v Italijo. V začetku leta 1946 je v begunskem taborišču 5 slovenskih deklet vstopilo v Družbo hčera krščanske ljubezni (usmiljenk) v Sieni. Marca 1948 je odšla v Francijo, po 7 letih pa so jo poslali v Dom sv. Marte v Vatikanu in leta 1961 v Čile, kjer je delovala kot medicinska sestra. Aprila 1973 se je vrnila v domovino. Leto dni je uvajala v Beogradu mlade kandidatkinje v redovniško življenje, nato pa kot semeniška ravnateljica 7 let vzgajala semeniške sestre. 1981 je bila imenovana za vizitatorico jugoslovanske province usmiljenk, po izteku mandatne dobe pa je sprejela skrb za veliko sestrsko skupnost na Mirenskem gradu pri Gorici. Zadnja leta je preživela v samostanu v Šentjakobu ob Savi. Umrla je 8. maja. V begunstvo sta odšla tudi sestra Marica in Francka ter brat Jože. Brat Janez je kot vrnen domobranec doživel mučeniško smrt na Teharjah, brat Jože je umrl v Berazategui, sestra Francka por. Oman pa v Hurlinghamu.

Alojzij Šonc

21. maja je po kratki bolezni umrl notar Alojzij Šonc. Kateri smo ga imeli priložnost srečati na letošnjem slavlju cvetne nedelje v Zavetišču škofa Rožmana, kjer je ob skrbni negi hčerke Lojzke zadnja leta bival, in videli, kako moško je nosil svojih 97 let, smo kar upali, da bo dočakal konec tisočletja. Plemeniti mož in dober človek notar Šonc se je namreč rodil 17. oktobra 1900 v Devinščini pri Proseku na Trzaškem.

Po ljudski šoli v Sežani je v Ljubljani študiral na klasični

gimnaziji, kjer je tudi maturiral. Leta 1917 je bil vpoklican v vojsko v 97. tržaški pešpolk in dočkal konec prve svetovne vojne na Madžarskem. Po vrnitvi v domovino še ni slekel vojaške suknje, ker je takoj stopil v Narodno stražo, ki je v tistih prevratnih in zmešanih mesecih na Slovenskem vzdrževala red in mir, skrbela za javno varnost ljudstva, ko so se ogromne mase vojakov vseh vrst in narodnosti s soške fronte valile skozi slovensko ozemlje v vse dežele srednje Evrope. Ko so se razmere uredile in umirile ter je v novi državi Kraljevine Srbov, Hrvatov in Slovencev zavladal red in mir, se je vojak Lojze poslovil od vojaškega stanu in se resno posvetil rednemu študiju. Vpisal se je kot študent prava na novo ustanovljeno ljubljansko univerzo. Tam je uspešno dovršil pravne študije in se posvetil notarski stroki. Kot notarski pripravek je največ delal v Ljubljani pri notarjih Stupica in Kenda, potem pri Zevniku v Kamniku in nazadnje pri notarju Galetu v Ljubljani. Po opravljeni notarski praksi in položnem notarskem izpitu je postal samostojen notar in odprl svojo notarsko pisarno v Ribnici na Dolenjskem.

V Ribnici je notar Šonc tudi ustanovil svojo družino, ko se je 15. avgusta leta 1933 poročil s Fanči Resman, uradnico na sodišču v Radovljici. V srečnem zakonu so se jima rodili trije otroci: sin in dve hčerki. V domačem mestu ni skrbel samo za svojo pisarno in družino, ampak se je pridno in požrtvovalno posvečal tudi javnemu delu v katoliških prosvetnih društvih, kakor je to delal tudi že v Ljubljani. V Ribnici je bil tudi podpredsednik Katoliškega izobraževalnega društva in je bil tako vedno tesno povezan z narodom. Odlikoval se je vedno in povsod s svojim lepim, prikupnim in ljubeznivim nastopom. Bil je kot notar silno vester in natančen, znal je občeati s preprostimi, kmečkimi ljudmi in prav tako z imovitimi in ponosnimi ribniškimi tržani in izobraženci. Zato je med Ribničani in kmeti v okolici užival velik ugled in spoštovanje. Vedno pa se je pokazal tudi kot trdno zgrajen, pokončen katoli-

ški intelektuallec, kar mu je ugled med vsemi stanovi še povečalo. Tudi med drugo svetovno vojno je ostal trdno povezan z narodom in ostal dosledno na slovenski, katoliški liniji. To mu je prineslo nasprotovanje privržencev Osvobodilne fronte, ki ga je obsodila na smrt. Zato se je z družino umaknil iz Ribnice v Ljubljano in je maja leta 1945 z družino odšel v begunstvo preko Koroške v Italijo.

Begunska leta je preživel v taborišču Senigallia, odkoder je emigriral v Argentino, kjer je bil uslužben v podjetju Finca, ki je gradilo naselje Jardín de Palomar. Zadnja leta pred upokojitvijo je opravljal službo blagajnika v podjetju Ciudadela.

Tudi v Argentini se je pridno udeleževal v društvenem življenju. Ves čas je bil zvest član Društva Slovencev, pozneje Zedinjene Slovenije. Bil je več let tudi zapisnikar na sejah odbora, na občnih zbiorih naše ga osrednjega društva in Medorganizacijskega sveta. Z resnično notarsko vestnostjo in natančnostjo je opravljal to - večkrat ne ravno prijetno - nehalo delo.

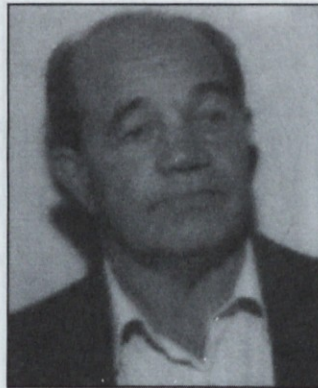
Gospod Šonc je bil tudi odličen violinist in smo ga večkrat poslušali kot spremljevalca naših pevcev na raznih koncertih. Blagoglasni zven njegovih gosli je mnogokrat tudi pospremil mlade pare k poročnemu oltarju. Vredno je omeniti njegovo sodelovanje z glasbenikom Gabrijelom Čamernikom, ko je le-ta s Cerkvenim pevskim zborom v Ramos Mejiji uprizoril vrsto Vodopivčevih operet (Srce in denar, Čevljar in vrag, Vasovalci). V letih 1950 je namreč Čamernik za svoje uprizoritve sestavil komorni orkester, kjer je Šončeva prva violina igrala pomembno vlogo. (Orkester so še sestavljali: Ančica Kralj, Tone Šušteršič, Marjan Hribar, France Bončina, Gusti Čop, ter Janez in Jože Kržišnik). Ko pa je gospodu Šoncu 12. januarja 1977 umrla žena Fanči, ni več prijel za violino, tako močno ga je prizadelo ženina smrt. Spokojno mirna starostna leta je preživel med svojimi otroki, vnuki in pravnuki in bil med njimi zelo srečen.

Po pogrebni sveti maši župnika Tonija Bidovca je bil po-

greb dragega pokojnika na pokopališče Jardín del Oeste. Za njim žalujejo: sin Marjan, hčerki Lojzka por. Bitenc in Irena por. Lecce; vnuki: Aleks, Kristina por. Zella, Andreja por. Skubic, Sandra por. Skubic, Marjana, Erika por. Gabot, Kristjan, Gizela, Marcelo, Miriam; pravnuki: Cecilija, Nikolaj, Zofija, Natalija, Irina, Sebastian, Karina, Lucijana, Pavla, Agustina, Tomaž in Gregor ter snaha in zeta. V Trstu pa sestra Lojzka por. Filipič. Naj počiva v miru!

F.P.-J.T.

Franc Vilfan

Na praznik Svete Trojice, 5. junija, je nenadoma umrl zadet od kapi vaščan Slovenske vasi Franc Vilfan. Čeprav je pokojni že nekaj časa bolehal, je vse vaščane njegova nenadna smrt globoko prizadela, ker je bil pri vseh priljubljen in spoštovan.

Pokojni se je rodil leta 1920 v župniji Vodice na Gorenjskem. Med drugo svetovno vojno so ga Nemci mobilizirali. Konec vojne je doživel kot ujetnik v Franciji. Ni se vrnil v komunistično Jugoslavijo, ampak je skupaj z ostalimi slovenskimi begunci delil usodo po raznih begunskih taboriščih.

Ob prihodu v Argentino se je posvetil gradnji. Med drugim je gradil cerkev Marije Kraljice v Slovenski vasi in druge objekte Baragovega misijonišča: šolo, Misijonski zavod, Dom sv. Vincencija za oskrbovance, plavalni bazen, tiskarno, Ate-neo in zadnja leta objekte na pristavi v Glew. Skozi 40 let je bil, s kratkimi presledki, ne samo graditelj Baragovega misijonišča, ampak tudi izkušen in

nesebičen svetovalec. Za to njegovo zvestobo in požrtvovalnost se mu Baragovo misijonišče iskreno zahvaljuje in se ga bo spominjalo v molitvi med dobrotniki ustanove.

Poročil se je leta 1958 s sestro Franca Reberšaka CM, go. Amalijo Reberšak. Imela sta tri sinove, od katerih je najstarejši, Marko, nekaj let deloval na Madagaskarju kot laični misijonar.

Pokojni ni bil le vester in sposoben gradbenik in svetovalec, ampak predvsem dober človek. Človek iskrene vere in življenja po veri. Udeleževal se je ne le nedeljskih maš in po-božnosti, ampak vsakdanjih večernih maš in redno prejemal svete zakramente.

Po zunanosti je bil bolj tih in skromnega obnašanja, pa izredno delaven in požrtvovalen, kadar je videl potrebo bližnjega. Vseskozi je bil aktiven član Katoliške akcije, Vincencijeve konference in dolgo let skrbel za slovenski verski tisk. Od početka je bil delaven član vaškega društva Slovenska vas in olepševalnega društva. Ni se pa omejil samo na Slovensko vas, ampak se je vedno zanimal za življenje in delo ostalih Slovenskih domov in skupnosti. Zelo je bil zavzet za Slovensko hišo in je vedno rad pomagal pri raznih akcijah, rifah itd. za vzdrževanje osrednjega središča Slovencev v Argentini. Dragi Franc, lepa Ti hvala za Tvoj zgled, za Tvojo požrtvovalnost in delavnost in za vse dobro, ki si ga s ljubeznijo opravljal do konca. Naj Ti bo dobri Bog usmiljen sodnik in bogat plačnik!

J.P.

Šolska sestra Marija Odilija Založnik

Večero se je, ko je 12. junija 1998 v Sanatoriju san Camilo v Buenos Airesu za večno zaživila s. Odilija Založnik. Ves tisti dan je, pri polni zavesti in naglas, molila svoj vzdihljaj: „Señor Misericordioso, ten piedad de mi y del mundo entero.“ Šlo je že proti koncu, ko je še enkrat prejela sveto popotnico, nato smo z njo še zapele „Lepa si, lepa, roža Marija“ in „Še gori ljubezen“, potem je pa tiho odšla.

Tisti dan so se ob njej vrstile svete maše.

S. Marija Založnik se je rodila v Frankolovem pri Celju 28. decembra 1911 kot šesti otrok in sestra petih starejših bratcev. Očeta se ni spominjala, ker ga je vzela prva svetovna vojna. Mati, sama s fanti in z veliko kmetijo, se ni mogla posvečati vzgoji Marije, zato jo je kmalu poslala v Maribor k šolskim sestram, kjer je študirala in naredila učiteljske. Ko je spoznala, da jo Bog kliče, je vstopila v ta red. Njene vzgojiteljice so bile še prve šolske sestre. Redovnice starega kova so jo znale oblikovati v pravem Frančiškovem duhu. Pri preobleki je dobila ime s. Odilija in zaživela polnost notranjega življenja.

V Argentino je prišla leta 1934 in kmalu jo najdemo kot učiteljico po raznih krajih. Leta 1937 je odšla v Asunción, Paragvaj, v bolnico Cruz Roja. Sedemnajst let je delala med temi preprostimi ljudmi, ki so jo vzljubili in se jo še vedno spominjajo. Kmalu je postala znana povsod, bila je zelo inteligentna, pametna in umirjena. Leta 1957 je prišla na prošnjo gospoda Janeza Hladnika v Lanús, kjer mu je pomagala spremeniti ubogo blatno predmestje v lepo faro in kulturni center. Tu je ostala enainštirideset let, vzgajala je kot učiteljica in direktorica. Postala je priznana in iskana osebnost kraja. Po letih so se pokazali sadovi dela. Šest njenih učencev je postalo duhovnikov in tudi več redovnic je hodilo po njenih sledih.

Največ je vzgajala z zgledom. Polnost življenja, molitev in odpovedi jo je kazalo z vsem bogastvom njene osebnosti kot

močno ženo. Zase je zahtevala malo, bila je uboga, pokorna in življenjska. To je tudi pokazala v poskoniciljskih časih, ko je prva svetovala, da je že čas, da se zaupa ameriškim sestram vodstvo šol in kongregacije. Bila je žena redkih besed in veliko preproste molitve. Zaupala je duše Očetu. Preprosti ljudje, mladi, sestre so postali njeni prijatelji in so iskali nasvetov, med njimi tudi precej duhovnikov. Za svoje sestre bo ostala svetel zgled s prošnjo, da bi od zgoraj še vodila, svetovala in pomagala svoji kongregaciji in ljudem, ki so ji vedno zaupali, ker njim se je znala dajati na poseben tih način.

V soboto, 13. junija, smo jo po koncelebrirani maši pokopali na pokopališču Jardin de Gloria ob navzočnosti množice, ki je žalostna spremljala svojo zavetnico in pomočnico.

Dobri Oče, dopusti, da že uživa počitek, ob navzočnosti vseh svojih, pri Tebi.

Časnikar Tone Mizerit na spominski proslavi v spomin junakov v Slovenski hiši

IZ NAŠE KRONIKE

Po mladinski sveti maši v soboto, 30. maja, ki jo je daroval Franci Cukjati v cerkvi Marije Pomagaj je bila v cerkvi kratka duhovna priprava na binkošti s pesmijo, molitvijo in premišljevanjem, ki jo je pripravila mladinska misijonska skupina.

Na sestanku staršev **dijakov srednješolskega tečaja** v Slovenski hiši v soboto, 30. maja, je govoril arh. Jure Vombergar o vzgoji.

Molierovo komedijo Scapinove zvijače je mladinska igralska skupina iz Slovenske vasi v režiji Martina Sušnika zaigrala na odru Hladnikovega doma v nedeljo, 31. maja.

Skupno kosilo ZSMŽ, odsek Slomškov dom, ki jo vodi Pavla Škraba, je bilo v Slomškovem domu v nedeljo, 31.

maja; po kosilu je bilo žrebanje v dobrodelni sklad odseka.

Pripravimo se na zakon je bilo geslo srečanja deklet in fantov, ki je bilo v nedeljo, 31. maja, v Slomškovem domu od 15. do 20. ure; srečanje sta vodila dr. Lojze Kukovica in Tone Rant SDB s svojo ekipo.

Junjski sestanek ZSMŽ v Slovenski hiši je bil posvečen spominski žalni uri za naše žrtve vojne in revolucije.

Spominska proslava v spomin junakov v nedeljo, 7. junija: Ob 11,30 je bil na Plaza San Martin poklon osvoboditelju Argentine San Martinu in zahvala Argentini ob 50-letnici prihoda političnih beguncev; pred spomenik generala San Martina so položili venec predsednik ZS Marjan Loboda, opolnomočeni minister RS Tomaž Kunzelj, podpredsednik ZS Lojze Rezelj in podpolkovnik Emil Cof, po činu najvišji domobranski oficir, ob predsednikih naših krajevnih domov; Franci Žnidar je zaigral na trobento Tišino, predsednik ZS Marjan Loboda pa izrekel besede v počastitev osvoboditelja Argentine in slovenskih mučencev. Domobranska proslava v Slovenski hiši mons. Antona Oreharja se je začela v spominski cerkvi Marije Pomagaj; somaševanje je vodil mons. Jože Škerbec, ki je imel tudi mašni nagovor; somaševali so prelat Jože Guštin, Anton Bidovec, Franci Cukjati, Mirko Grbec in Dane Vrečar; dr. Kukovica je bil v spovednici; mašne dele je napovedoval Tone Bidovec, berili sta brala predsednik ZS Marjan Loboda in predsednica ZSMŽ Pavlina Dobovšek; med mašo je pel Mladinski zbor iz San Justa pod vodstvom Andrejke Selan Vombergar ob orgelski spremljavi prof. Ivana Vombergarja; mašne darove so nesli k oltarju predstavniki domobrancev; po maši je bil poklon pred spomenikom junakom; predstavnika borčevskih organizacij Tabor in Vestnik Franc Oblak in Slavko Urbančič in najstarejši domobranec podpolkovnik Emil Cof so prinesli k spomeniku venec, prof. Franci Žnidar je na trobento zaigral Tišino, delegat Jože Škerbec je zmolil opravilo za umrle, vsi

UVOŽENO IZ SLOVENIJE

- Pazite se tistih kamaleonov, ki so vedno rdeči!
- Da lahko tuliš z volkovi, potrebuješ mikrofona.
- Vse, kar je večno, traja kratko.
- Vse moderne pravljice se srečno končajo v srečni prihodnosti.
- Mislil je, da mu prikimavajo, pa so le kinkali.
- Poznam novinarja, ki je članek partije.
- V onesnaženem okolju najbolj uspevajo umazani ljudje.
- Imel je svoje prepričanje, dokazoval ga je tako, da ga je prodajal.
- Ne morete me kupiti, lahko me samo podkupite.
- Samo zgodovino lahko pišejo tudi nepismeni.
- Minil je mesec knjige, začelo se je enajst mesecev televizije.

udeleženci pa zapeli pesem „Mi legionarji, mi domobran- ci...“ V Dvorani škofa Rozma- na je imel spominski govor čas- nikar Tone Mizerit, odrski pri- kaz „Saj dobro je umreti, da drugi zacveto“ s poezijo Fran- ceta Balantiča, Franceta Pape- ža, Marjana Jakopiča, Ivana Korošča, Ivana Hribovška, Zor- ka Simčiča, Stanka Janežiča in Humberta Pribaca; recitali so Brigita Cerar, Veronika Godec, Cecilija Jelenc, Monika Klarre- ich, Marijana Modic, Martin Selan in Marko Štrubelj; scens- ki prostor je uredil Andrej Go- lob, luči in zvok sta urejala Bo- gdan Magister in Damjan Ah- lin; režiral je Dominik Oblak;

za sklep so vsi zapeli „Oče, mati...“ Proslavo je organiziralo društvo Zedinjena Slovenija.

Likovna razstava devetih slikarjev je bila v Dvorani škofa Rožmana v Slovenski hiši v soboto in nedeljo, 13. in 14. junija pod okriljem SKA; ob odprtju je spregovoril po- zdravne in uvodne besede arh. Marjan Eiletz, predsednik SKA; razstavljali so Ivan Bu- kovec (8 akvarelov), Andrejka Dolinar (13 olj), Helena Kle- menc (8 olj), Tone Kržišnik (6 akvarelov), Andrej Makek (8 ak- varelov), Tilka Močnik (6 olj), Adrijana Omahna (6 olj), Veronika Šparhagl (8 olj) in Milan Volovšek (8 olj).

malo za šalo...

Stalina so vprašali za nas- vet: „Določenega pisatelja ob- tožujejo, da je trockist, on pa ima dokaze, da ni. Kaj naj sto- rimo, ker je vse skupaj velika težava.“

Stalin: Obstaja človek - ob- staja težava. Ni več človeka - tudi težave ni več.“

**

„Revmo imam. Ali veš za kako dobro zdravilo proti njej?“

„Jaz ne. Bom pa vprašal znanca, ki ima revmo že dvajset let.“

**

Ali ste imeli kaj težav s svojo angleščino, ko ste bili v New Yorku?“

„Jaz ne, Amerikanci pa.“

Pri veroučni uri.

„Kakšen greh je storil Adam?“

„Jedel je od prepovedanega drevesa.“

„In s čim je bil kaznovan?“

„Z Evo.“

**

Grof je bil kratkoviden in je na lovu na divje race ustrelil mimo.

„Ali sem jo zadel?“ je vpra- šal služabnika.

„Blagovolili ste jo pomilos- titi.“

**

Mož: „Če ti ni všeč, pojdi k svoji materi, sta res za skupaj.“

Žena: „To bi ti rad videl, kaj! A to pot pride ona k meni, da veš.“

POJASNILO K FOTOGRAFIJI IZ PREJŠNJE ŠTEVILKE DŽ:

Po krivdi „tiskarskega škrata“ so izpadla nekatera imena nad fotografijo slovenskih duhovnikov v Čilu, ki je bila posneta ob zadnjem obisku Vinka Zaletela s Koroške, in smo jo objavili v junijski številki naše revije na strani 153. Začenši od leve stojijo: Ludvik Tomazin, raj. msgr. Janez Mohar, raj. Franc Kuplje- nik, raj. Vinko Zaletel, Andrej Pogačar in Franc Okorn.

KJE JE KAJ

Vzgoja otrok in staršev -	
Jure Vombergar	161
Slovenska hiša	
msgr. Antona Oreharja	164
Duh resnice, ki oživlja -	
Franc Rode	167
Svetniki nas uče živeti	168
Sin človekov -	
Alojz Rebula	170
Navaden nazareški tesar -	
Wilhelm Hünemann	170

Janez Pavel II. največ časa	
papež v tem stoletju	172
Ob prvi obletnici -	
Marko Kremžar	173
Misijonar Rok Gajšek nas	
je obiskal - Stane Snoj	175
Pismo iz Sibirije -	
Tomaž Mavrič	177
Prof. dr. Franc Gnidovec -	
biseromašnik - J.Š.	178
Na tujih cestah te iščem,	
Slovenija moja - Ivan Korošec	179
Albin Avguštin -	
biseromašnik -	180

Slovensko domobranstvo -	
Božidar Fink	181
Rožni venec - Ivan Korošec ..	183
V rudniškem rovu svete	
Barbare - Ivan Korošec	184
Finale maestoso -	
Nadislava Laharnar	185
Ob zatonu dneva -	
Nadislava Laharnar	185
Moji spomini - Boris Koman ..	186
Izhodišča in smer (nova knjiga	
dr. Marka Kremžarja)	187
Odšli so	189
Iz naše kronike	184, 185 191

DUHOVNO ŽIVLJENJE

SLOVENSKA VERSKA REVIIJA

Izdaja ga Slovensko dušno pastirstvo.

Urednik: Jože Škerbec - Ramón L. Falcón 4158 - (1407) Buenos Aires, Argentina - Tehnični urednik: Stane Snoj - Registro de la Propiedad Intelectual N° 90.877- Stavljene, oblikovanje in tisk: Talleres Graficos VILKO S.R.L.: EE. UU. 425 - (1101) Buenos Aires, Argentina - Tel.: (54-1) 307-1044 - Fax: 307-1953 - E-mail: vilko@ciudad.com.ar

POVERJENIKI

ARGENTINA: Dušnopastirska pisarna, Ramón L. Falcón 4158, Buenos Aires. ZDA: Slovenska pisarna, Baragov dom, 6304 St. Clair Ave., Cleveland 3, Ohio 44103, USA. KANADA: Rado Krevs, 75 Trowell Ave. Toronto M6M - 1L5 Canada. ITALIJA: TRST: Marijina družba, Via Risorta 3, Trieste, Italia. GORICA, Riva Piazzuta 18, 34170 Gorizia, Italia. AVSTRIJA: Naročnino pošiljajte Mohorjevi družbi v Celovec.

NAROČNINA

Naročnina v Argentini za leto 1998: \$ 55.- in izdatki za pošto; drugod U\$S 55.- Denarna nakazila na bančni (ne osebni) ček na ime: José Škerbec, Ramón L. Falcón 4158 - (1407) Buenos Aires, Argentina.

Zgoraj: Zaključek tečaja srednješolcev decembra 1997 v Mendози z nastopom in recitacijo. -

Desno: Popoldanska procesija na letošnjem romanju mendoških Slovencev 17. maja. -

Spodaj: 38. obletnica Slovenskega doma v San Martinu.

Spodaj: Domobranska proslava v Slomškovem domu v soboto, 13. junija.

Spodaj: 13. in 14. junija 1998 so v Slovenski hiši razstavljali svoja dela naslednji slovenski slikarji: Ivan Bukovec, Andrejka Dolinar, Helena Klemenc, Tone Kržišnik, Andrej Makek, Tilka Močnik, Adriana Omahna in Veronika Šparhaki.

